

Skriftlig redegørelse

(Redegørelsen er optrykt i den ordlyd, hvori den er modtaget).

Redegørelse af 21/4 04 om styrket internationalisering af uddannelserne.

(Redegørelse nr. R 14).

Undervisningsministeren (Ulla Tørnæs) og videnskabsministeren (Helge Sander):

FORORD

Vi fremlægger med denne publikation en fælles redegørelse til Folketinget. Redegørelsen indeholder vort oplæg til en sammenhængende plan for styrket internationalisering af uddannelserne.

Den skærpede globale konkurrence er en realitet, som vi skal forholde os offensivt til. Danmark har et godt udgangspunkt. Viden er en af de stærkeste faktorer i den globale konkurrence, og uddannelse er nøglen til fremgang og velfærd for både den enkelte og samfundet.

Derfor er det vigtigt, at udfordringen tages op på alle niveauer og i hele bredden af uddannelsessystemets virkefelt. Dermed får vi øget både vores produktion af viden og vores evne til at tiltrække viden. En af forudsætningerne for, at dette kan ske er, at skoler og institutioner har muligheder for at udvikle sig på et internationalt grundlag, dvs. dels udvikle undervisning og uddannelse af international klasse dels udvikle sig som aktører i internationalt samarbejde og på det internationale uddannelsesmarked.

Regeringens holdning og rolle er klar. Vi skal først og fremmest sætte mål og skabe gode rammer for arbejdet, mens aktørerne i uddannelsessystemet skal opfylde målene og udnytte rammerne. Det decentrale danske uddannelsessystem er i den forbindelse en styrke, men strategien for, hvordan vi når de opstillede mål, må vi være fælles om.

Vi håber, at redegørelsen vil medvirke til at sætte fokus på og perspektiv i debatten, så vi kan udvikle og styrke vore fælles visioner, vilje, evne til fornyelse og bedre udnyttelse af eksisterende ressourcer. Og så handler det om at styrke og målrette en proces, der allerede er i gang.

1. INTERNATIONALISERING AF UDDANNELSERNE

Overordnet skal internationaliseringen af uddannelserne bidrage til:

- at danske uddannelser kan måle sig med de bedste i verden, og at danske forskeruddannelser kan leve op til den højeste internationale standard
- at danske uddannelser er så tidssvarende og attraktive, at hjerneflugt undgås
- at Europa inden 2010 er den mest konkurrencedygtige, videnbaserede økonomi i verden, og at danske virksomheder er i front i denne udvikling.

Hovedpunkterne i regeringens strategi for en styrket internationalisering af uddannelserne er:

- at sikre, at uddannelserne kvalificerer danske elever, studerende og arbejdstagere til at klare sig i internationale miljøer
- at understøtte danskere i at studere, forske og arbejde i udlandet
- at tiltrække kvalificerede udenlandske studerende, forskere, lærere og arbejdskraft
- at forbedre danske uddannelsesinstitutioners muligheder for at deltage i samarbejde og konkurrence på det globale uddannelsesmarked
- at sikre kvaliteten i det danske uddannelsessystem gennem deltagelse i transnationalt samarbejde og internationale sammenligninger.

1.1 Hvorfor internationalisering af uddannelserne?

Verden bliver mindre, men samtidig mere kompliceret. Globaliseringen forstærker økonomisk, politisk og kulturel integration på globalt plan, og dette påvirker vilkårene på det nationale og det lokale plan. Den internationale konkurrence skærpes, og det økonomiske grundlag for et demokratisk velfærdssamfund er ikke en given ting. Valgmulighederne for den enkelte med hensyn til at arbejde, øve indflydelse og for at leve et rigt og spændende liv har altid været afhængige af, om man kan bringe relevante kompetencer og viden i spil. Dette sker nu på globaliseringspræmisser, og det udfordrer det danske uddannelsessystem på alle niveauer og i hele bredden af dets virkefelt, idet uddannelse både for den enkelte, for virksomhederne og for samfundet er nøglen til vækst og velfærd.

Mobiliteten på det internationale arbejds- og uddannelsesmarked vil stige i de kommende år. Væksten i Danmark afhænger af, om vi kan til-

trække kvalificerede medarbejdere, studerende og forskere på de områder, hvor der er brug for det, og om vi kan give vore egne borgere afsæt til at klare sig i den skærpede konkurrence, uanset om de vælger at blive herhjemme eller drage udenlands.

Danske virksomheder organiserer sig nu ofte på et transnationalt grundlag. De trækker på uddannelse, forskning samt viden- og kompetenceudvikling på tværs af grænserne. Virksomhedens opgaver løses overalt på kloden, hvor det nu er mest hensigtsmæssigt ud fra en samlet økonomisk og funktionel betragtning. Der rekrutteres medarbejdere med forskellig national baggrund. I mange tilfælde er koncernsproget ikke dansk, og der skal kommunikeres og samarbejdes effektivt på dette grundlag.

For at sikre Danmarks velstand og velfærd må vi udnytte vore potentialer i den internationale arbejdsdeling, og vi må være blandt de fremmeste, når det gælder om at indhente ny viden og afprøve nye muligheder. Globaliseringens udviklingsmønstre tegner lovende for erhvervsliv, borgere og institutioner, men der er også risiko for, at nogle sejles agterud, og at der opstår nye skel mellem nationer og mellem befolkningsgrupper i de enkelte lande. Navnlig må ungdommen ikke lades i stikken. Derfor skal der gøres en særlig indsats for at sikre de unge et godt udgangspunkt i en globaliseret verden.

1.2 Hvad er internationalisering af uddannelserne?

For den enkelte elev, studerende, forsker eller lærer er internationalisering typisk forbundet med fysisk mobilitet i form af et udlandsophold med et studierelevant indhold. Eller det kan være en håndværker, som får anerkendt sine kvalifikationer, så han eller hun kan arbejde eller dygtiggøre sig i udlandet. I kraft af informationsteknologien kan mobiliteten også være virtuel, så man i en undervisningssituation befinder sig et sted, men er i elektronisk kontakt med elever, studerende og lærere, der befinder sig et andet sted.

Internationalisering er også en dimension i undervisningens indhold. Mest indlysende i formidlingen af fremmedsprog til såvel private som professionelle formål. Men det handler også om indsigt i sammenhængen mellem det lokale, det nationale og det internationale samt de forudsætninger, som disse forhold hviler på – denne indfaldsvinkel til internationalisering er relevant i mange fag.

Der er forskel på den internationale dimension i de enkelte uddannelser. For en ingeniør er det afgørende, at uddannelsen har en høj international standard, ellers bliver man udkonkurreret af udenlandske ingeniører. For en folkeskolelærer er kvaliteten ligeledes afgørende, men indholdet i folkeskolen og i læreruddannelsen er forankret i dansk kultur og tradition. Her handler internationalisering især om, at læreren gennem sin undervisning kan formidle viden og holdninger, der sætter eleverne i stand til at begå sig i det globaliserede samfund uden tab af national og personlig identitet.

En strategi for internationalisering af uddannelserne skal tage højde for formål og niveau i den enkelte uddannelse, og kvaliteten er et afgørende kriterium. Det er fx ikke et mål i sig selv at sende studerende udenlands. Hvis uddannelsen i udlandet savner kvalitet og relevans, er det bedre at blive hjemme.

For uddannelsesinstitutionerne betyder internationalisering samarbejde og konkurrence med institutioner uden for Danmarks grænser. Borgerne kan i dag vælge uddannelser og kurser i hele verden – og gør det. En styrkelse af danske institutioners position på det internationale uddannelsesmarked kan også tage udgangspunkt i et rent dansk samarbejde.

På samfundsniveau betyder internationalisering først og fremmest, at vi har ansvar for at udvikle det danske uddannelsessystem bedst muligt. Internationalisering betyder deltagelse i internationalt uddannelsessamarbejde, sammenligninger og målinger og dermed adgang til inspiration og kvalitetsudvikling. Men samarbejdet omhandler også fælles forståelse af uddannelsespolitiske spørgsmål, udvikling af fælles strategier, fælles regler og gensidig anerkendelse af kvalifikationer.

1.3 Hvor langt er vi?

I 2002 investerede Danmark – såvel stat som amter og kommuner – i alt 110,9 mia. kr. i uddannelse. Heraf anvendes store beløb til internationalisering. Det er med andre ord ikke et nyt område, vi skal opdyrke – det drejer sig om at give retning, sætte fokus og understøtte processer, der allerede er i gang.

Følgende tabel rummer et overslag over, hvilke midler der fra centralt hold, dvs. Undervisningsministeriet (UVM) og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling (VTU), afsættes til internationalisering i snæver forstand samt et overslag over den danske andel af inter-

ationale uddannelsesprogrammer. Der er taget udgangspunkt i finansåret 2002¹.

UVM	VTU	Nordiske programmer	EU-programmer
Ca. 107 mio. kr.	Ca. 80 mio. kr.	Ca. 15 mio. kr.	Ca. 70 mio. kr.

Der er en lang tradition for, at uddannelsesverdenen arbejder med internationalisering i uddannelserne. Med iværksættelsen af regeringens strategi »Vækst Med Vilje«, handlingsplanen »Bedre Uddannelser«, den nye universitetslov, regeringens plan om »Vækst Gennem Globalisering« og senest det supplerende regeringsgrundlag, »Vækst, Velfærd og Fornyelse II«, er der taget hul på den overordnede strategi for internationalisering generelt, herunder også af uddannelserne. Det fremgår bl.a. også af »Vækst Gennem Globalisering«, at regeringen vil søge at øge udbuddet af velkvalificeret arbejdskraft ved at indgå flere bilaterale aftaler med tredjelande om gensidig anerkendelse af kvalifikationer.

For at støtte internationaliseringen oprettede Undervisningsministeriet i 2000 et Center for Information og Rådgivning om Internationale Uddannelses- og Samarbejdsaktiviteter (Cirius) og et Center for Vurdering af Udenlandske Uddannelser (CVUU). Desuden arbejder regeringen på at udbygge overblikket over internationalisering i hele uddannelsessystemet og på at vurdere, i hvilken udstrækning mulighederne udnyttes. Der er således under Cirius' ledelse nedsat en arbejdsgruppe, som skal kortlægge omfanget af den aktuelle mobilitetsstatistik samt stille forslag om forbedringer. Derudover har EU-kommissionen nedsat en arbejdsgruppe, som skal komme med anbefalinger til forbedring af den europæiske mobilitetsstatistik.

Men i øyrigt gælder det, at internationalisering i højere grad handler om holdninger, visioner, innovation og bedre udnyttelse af eksisterende ressourcer end om tilførelse af nye bevilninger.

¹ Tabellen afspejler udgifter til internationale aktiviteter som fx udveksling, men indeholder ikke udgifter til undervisning i fremmedsprog eller internationale forhold. Det bør også medtænkes, at kommuner, amter, skoler og institutioner afsætter betydelige beløb på egne konti til internationalisering.

1.4 Den eksisterende lovgivning og internationalisering

Uddannelsessystemets opgaver er differentierede, og uddannelsesområderne er specialiserede, hvilket afspejles i lovgivningen. De lovgivningsmæssige rammer for en fortsat internationalisering er generelt til stede. Derimod er de økonomiske rammer ikke ens for alle sammenlignelige uddannelser. Disse forskelle skal udlignes i forbindelse med nye lovgivningsinitiativer, ligesom der er behov for at udvide institutionernes muligheder på det internationale uddannelsesmarked.

Globaliseringen har haft væsentlig betydning for udformningen af den nye universitetslov, dannelsen af centre for videregående uddannelse (CVU) og lovgivningen inden for erhvervsuddannelserne og erhvervsakademierne. Med loven om mellemlange videregående uddannelser (MVU-loven) og introduktionen af professionsbachelortitlen er mulighederne for at styrke den internationale profil forbedrede².

2. REGERINGENS STRATEGI FOR INTERNATIONALISERING AF UDDANNELSERNE

Det danske uddannelsessystem er decentraliseret og bygger i høj grad på en grundlæggende tillid til, at man lokalt og på den enkelte skole/institution udnytter de givne rammer og muligheder for at skabe den bedste kvalitet for elever og studerende.

Regeringens opgave er først og fremmest at sætte mål og fastlægge rammer for arbejdet. Dette afspejler sig også i hovedpunkterne i den strategi, som regeringen her fremlægger for internationaliseringen. Strategien omfatter:

- Den internationale dimension i uddannelsernes indhold
- Mobilitet blandt elever, studerende og lærere

² MVU-rådets rapport, »Internationalisering af MVU-uddannelserne« (2003) og Rektorkollegiets »Internationalisering af de danske universiteter« (2004) indeholder en lang række anbefalinger.

- Brug af it som et redskab til internationalisering
- Institutioners muligheder for at samarbejde og konkurrere internationalt
- Danmarks deltagelse i internationale samarbejdsfora for uddannelse – herunder i internationale sammenligninger af uddannelses-systemerne
- Opfølgning og evaluering.

2.1 Den internationale dimension i uddannelsernes indhold skal styrkes

Motivation

Danske elever, studerende og arbejdstagere skal kvalificeres til at klare sig i internationale miljøer. Derfor skal den internationale dimension integreres i uddannelsernes indhold, i de overordnede love og bekendtgørelser, og – hvor det er hensigtsmæssigt – i målbeskrivelser, studieordninger, læseplaner og vejledninger. Alle fag skal ikke have den samme grad af internationalisering. Nogle fag er født internationale, fx sprogfag, mens andre fag skal vurderes med hensyn til behovet for internationalisering. Desuden bør arbejdet med internationalisering på skole- og institutionsniveau synliggøres, både i undervisningen og i institutionens relationer til omverdenen, således at borgernes frie valg også på dette område kan ske på et kvalificeret grundlag.

Handlinger

- Regeringen vil sikre, at den internationale dimension bliver tilgodeset, når lovgrundlaget for et uddannelsesområde ændres og implementeres, fx som det er sket i forbindelse med gymnasiereformen og universitetsloven.
- Uddannelsesinstitutioner samt kommuner og amter bliver opfordret til at medtænke den internationale dimension i deres målsætninger og planlægning samt synliggøre arbejdet med den internationale dimension i undervisningen.
- Regeringen vil sætte fokus på øget brug af engelsk som undervisningssprog i de videregående uddannelser med henblik på bl.a. at tiltrække højt kvalificerede udenlandske studerende og forskere.

- Regeringen understøtter som led i sin fokusering på sproglige kompetencer et pilotprojekt med titlen »Min første Sprogportfolio«.

Status

Generelt set er den internationale dimension godt integreret i de fleste uddannelser. Den internationale dimensions betydning er understreget i de seneste flerårsaftaler for erhvervsuddannelserne og de videregående uddannelser. Men der er forskelle, som dels begrundes i den enkelte uddannelses særlige karakter og dels skyldes, at uddannelsens indhold ikke er blevet revideret i nogen tid.

Tværgående initiativer

Sproglige, kulturelle og kommunikative kompetencer er en forudsætning for internationalisering. Derfor skal dette gives tilstrækkelig opmærksomhed i hele uddannelsesforløbet og ikke mindst i grunduddannelsernes fremmedsprogundervisning. Skoler og institutioner bør formulere en politik for sprog og kommunikation jf. Rektorkollegiets rapport, »Sprogpolitik på de danske universiteter«, marts 2003.

Grundskole

På grundskoleniveau er der sat fokus på udvikling af sproglige og kulturelle kompetencer, bl.a. gennem tidlig sprogundervisning og øget brug af informationsteknologi. Fagenes læseplaner og undervisningsvejledninger lægger op til, at den internationale dimension medtænkes i den lokale planlægning.

Danmarks Evalueringsinstitut har evalueret den internationale dimension som tværgående tema i folkeskolen. For at styrke den internationale dimension i undervisningen anbefales det i rapporten, at ministeriet præciserer indsatsniveauet. Desuden skal kommuner og skoler samarbejde om at opstille fælles mål for dette tværgående arbejde. På baggrund af rapporten vil regeringen udarbejde et inspirationshæfte om, hvorledes arbejdet med internationalisering hensigtsmæssigt kan gribes an i kommuner og på skoler.

Eksempel:

De 33 skoler, der deltager i UNESCO's Associated Schools Project, har en international og interkulturel dimension i undervisningen, der rækker ud over sprogfagene, idet aktiviteten bl.a. har relevans for historie og samfundsfag.

I forbindelse med det Europæiske Sprogår i 2001 er der lanceret en såkaldt »Sprogportfolio«. I 2004 gennemføres et pilotprojekt omfattende i alt ca. 15.000 elever i 3. klasse. Udgangspunktet for projektet er de sproglige kompetencer, som børnene har på dette alderstrin. Der tages afsæt i dansk, men med fokus på andre sproglige kompetencer. Pilotprojektet vil bl.a. afdække, om eleverne inden skoleundervisningen har kompetencer i engelsk. Portfolioen er i øvrigt et redskab, der kan anvendes på alle uddannelsesniveauer:

De gymnasiale uddannelser

En øget faglighed og kvalitet målt med internationale standarder forudsætter, at den internationale dimension i de gymnasiale uddannelser styrkes. Internationale problemstillinger og perspektiver skal integreres i undervisningen, således at de unge opnår kompetence til at begå sig i en international verden. Regeringen vil med gymnasireformen, der træder i kraft 2005, sikre sig, at der sættes fokus på den internationale dimension ved udformning af nye læreplaner.

Eksempel:

Køge Handelsskoles (hxx) internationaliseringspolitik:

Vore strategiske mål:

- at styrke Køge Handelsskoles globale orientering og image
- at identificere trends på internationalt niveau, som kan omsættes til konkrete projektideer
- at styrke organisationens interkulturelle kompetence
- at integrere den globale dimension i undervisningen på alle niveauer
- at inddrage alle personalegrupper i internationaliseringsprocessen.

Hvad gør vi?

- fastholder, forankrer og udbygger internationale netværk
- deltager i internationale aktiviteter, som bidrager til styrkelse af den organisatoriske kompetence
- inddrager elever, kursister og studerende i internationale aktiviteter inden for områder som: tilbud om studiebesøg i andre lande, specielt tilrettelagte undervisningsforløb med fokus på eksport, kultur og sprog, engelsksproget uddannelse, gæstelærere fra udlandet, praktikplads i andre lande, videreuddannelse i udlandet, samarbejdsprojekter med elever i andre lande, tværfaglige projektforsøg med fokus på den internationale dimension, internationale tema-arrangementer, alle personalegrupper inddrages i internationaliseringsprocessen, erfaringsudveksling med medarbejdere fra institutioner i udlandet, specielt tilrettelagte kurser på partnerskoler i udlandet, kurser i udlandet og job-shadowing.

Eksempel:

Der er stærk vækst i antallet af gymnasieskoler, der tilbyder International Studentereksamen (International Baccalaureate). I 2004 vil der være i alt 9: Birkerød Gymnasium, Copenhagen International School, Grenå Gymnasium, Hasseris Gymnasium, Herlufsholm Skole, Kolding Amtsgymnasium, Nyborg Gymnasium, Nørre Gymnasium og Struer Gymnasium.

Erhvervsuddannelserne

Erhvervsuddannelsesområdet fortsætter en mangeårig tradition for at beskæftige sig med internationale forhold og engagere sig i interna-

tionalt samarbejde og transnationale udviklingsprojekter om undervisningsindhold, metoder mv.

Eksempel:

I et strategisk samarbejde mellem Undervisningsministeriet og det amerikanske Department of Education er der taget initiativ til et samarbejde om udvikling og benchmarking af de erhvervsrettede uddannelser. Det dansk-amerikanske uddannelsessamarbejde fungerer inden for rammerne af et »Memorandum of Understanding« indgået mellem de to landes regeringer og støttes økonomisk bl.a. af tilskud fra DK-USA-programmet.

Inden for it-området er der taget initiativ til at sammenligne uddannelserne på erhvervsskolerne med tilsvarende it-uddannelser på amerikanske community colleges. Det er en model, som kan tjene som inspiration for andre uddannelsesområder.

De videregående uddannelser

I alle bekendtgørelser er der nu krav om, at uddannelsen og undervisningen skal relateres til tilsvarende internationale uddannelser. Som anbefalet af MVU-Rådet skal der fokuseres på den

internationale dimension i de mellemlange uddannelser, men denne fokusering skal være differentieret afhængigt af uddannelsens indhold og de studerendes fremtidige virke.

Eksempel:

Ingeniørhøjskolen i København har udviklet 3 internationale semestre på hver 30 ECTS³-point, hvor der bliver undervist på engelsk. Et af dem er European Project Semester. Semesteret har været udbudt på Ingeniørhøjskolen siden 1995, og i alt 420 ingeniørstuderende fra 24 nationer har gennemgået det. European Project Semester bliver tilbudt til 3. års ingeniørstuderende og består af projektarbejde inden for projektteam på 4-6 studerende. I begyndelsen af semesteret er der undervisning ved danske og udenlandske lektorer og professorer.

Der skal i de videregående uddannelser udbydes flere forløb på fremmedsprog, især på engelsk. Dette er en forudsætning for at tiltrække udenlandske studerende, og det gavner danske studerende, der herved får lejlighed til at udvikle sproglige kompetencer i en faglig sammenhæng. Denne strategi skal ses i sammenhæng med regeringens bevidste bestræbelse på at styrke det danske sprog uden at nedprioritere engelsk eller andre relevante fremmedsprog, som det fremgår af den sprogpoltiske redegørelse fra december 2003. Heri hedder det: »For at imødegå domænetab er det regeringens ønske, at doktorafhandlinger, herunder ph.d.-afhandlinger, udarbejdet af danske forskere på fremmede sprog i fremtiden skal ledsages af en mere udførlig sammenfatning på dansk end den, der stilles krav om i dag. Tilsvarende bør afhandlinger skrevet på dansk ledsages af en mere udfør-

lig sammenfatning på det relevante hovedsprog end den, der stilles krav om i dag«⁴. Udvidet anvendelse af engelsk rokker således ikke ved den kendsgerning, at der i det danske uddannelsessystem tales dansk.

De fleste uddannelser vil fortsat være forankrede i det danske sprog, men engelsk har opnået status af »lingua franca«, en neutral platform, som kan anvendes og udvikles, hvor mennesker med forskellig national og kulturel baggrund har brug for at kommunikere.

Erfaringer viser, at udenlandske studerende ønsker at lære det lokale sprog og den lokale kultur at kende, når der er adgang hertil. Kulturmødet muliggør gensidig berigelse. Derfor skal der udvikles strategier for integration af de udenlandske studerende uden at give slip på danske værdier.

³ European Credit Transfer System

⁴ Sprogpoltisk redegørelse, Kulturministeriet, 2003, p 3.

Eksempel:

Universiteterne har udviklet engelsksprogede uddannelser inden for alle fagområder, både som bachelor-, kandidat- og masteruddannelser. Der er således 59 uddannelser på engelsk inden for erhvervsøkonomi, teknologi og it, mens der på de øvrige områder, fx landbrugs- og veterinærvidenskab, sundhedsvidenskab, samfundsvidenskab og naturvidenskab, udbydes 28 uddannelser på engelsk.

Som eksempler kan nævnes: Bachelor of Engineering/Mechatronics på Syddansk Universitet, MSc in Horticulture på Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole og MA in European Studies på Aalborg Universitet.

2.2 Mobiliteten blandt elever, studerende og lærere skal styrkes

Motivation

Udvikling af det europæiske arbejdsmarked forudsætter, at der skabes øget mobilitet og adgang til uddannelse, så arbejdskraftens bevægelighed fremmes, hvilket er væsentligt for samfundsudviklingen og den økonomiske vækst. Det er et gode, når danske studerende uddanner sig i udlandet og bringer internationale erfaringer med hjem. På samme måde er det en berigelse, når udlændinge uddanner sig i Danmark. Efter endt uddannelse er det tillige en gevinst for samfundet, hvis de studerende får ansættelse i danske virksomheder og fungerer som ambassadører for Danmark, når de kommer hjem. Det er til gengæld u hensigtsmæssigt, hvis mange af vore bedste studerende og forskere tager varigt ophold i udlandet, uden at et tilsvarende antal højt kvalificerede udlændinge tager ophold i Danmark – det såkaldte »brain-drain«. I rapporten »Vækst Gennem Globalisering« fra september 2003 har Økonomi- og Erhvervsministeriet påpeget, at der er en – om end beskedent – ubalance til ugunst for Danmark i dette forhold.

Danske virksomheder, der organiserer sig på et transnationalt grundlag, efterspørger i stigende grad arbejdskraft med forskellig national baggrund. Det Økonomiske Råd påpegede i en rapport fra maj 2003, at de lande, der selv kan uddanne højt kvalificeret arbejdskraft, eller som er i stand til at tiltrække højtuddannede, klarer sig bedst i den internationale konkurrence. I rapporten »Samspil – nye veje mellem forskning og erhverv« peger Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling ligeledes på en række hidtil uudnyttede potentialer i samarbejde mellem forskning og erhvervsliv.

Handlinger

- Regeringen vil etablere et internationaliseringstaxameter for korte videregående uddannelser og for erhvervsuddannelserne.
- Regeringen vil tage initiativ til at gennemføre en målrettet kampagne for ledere og vejledere.
- Regeringen vil fremme udviklingen af strategiske partnerskaber bl.a. med henblik på »joint-degrees«
- Regeringen vil fastholde studerendes mulighed for at tage SU med til studier i udlandet.
- Regeringen vil øge adgangen til praktik i udlandet.
- Regeringen vil styrke den internationale dimension i vejledningen.
- Regeringen vil sikre, at Danmark fortsat deltager aktivt i at udvikle EU's nye uddannelsesprogrammer fra 2007.
- Regeringen vil opfordre institutionerne til at fastlægge målsætning og måltal for fordelingen mellem danske og udenlandske studerende i uddannelserne.

Status

Mobilitet i uddannelsessystemet rummer en mangfoldighed af aktiviteter, og der er etableret mange forskellige finansieringsformer og incitamenter. Mangfoldigheden giver sig også udtryk i, at disse aktiviteter prioriteres meget forskelligt i uddannelsessystemets mange grene og niveauer. Den følgende liste giver et rids af de rammer, der aktuelt er etableret omkring mobilitet i uddannelsesøjemed:

- Elev- og lærerudvekslinger som led i kommuners og amters internationale samarbejde med fx venskabsbyer.
- Uddannelsessøgende fra EU-området har lige mulighed for at blive optaget på uddannelser i hele området.
- Muligheden for mobilitet dækker både hele uddannelser og udvekslingsophold af forskellig varighed.
- Nordisk Ministerråds og EU's uddannelsesprogrammer støtter bl.a. udlandsophold.

Erasmus-programmet, det største EU-program, der retter sig mod de videregående uddannelser, har siden starten i 1988 været en katalysator for studenterudvekslinger og internationalt uddannelses- og netværkssamarbejde inden for EU.

- PIU-ordningen (Praktik i udlandet), der finansieres af Arbejdsgivernes Elevrefusion, har siden 1992 givet tilskud til erhvervsuddannelseselevers praktikophold i udlandet.
- Bilateralt samarbejde mellem Danmark og USA. Den senest indgåede aftale omfatter udvekslinger og praktikophold på erhvervs-koleområdet. Studie- og praktikophold i USA støttes også af traditionsrige ordninger inden for rammerne af Danmark-Amerika Fondet, Denmark's International Studyprogram (DIS) og Fulbright-programmet.
- Samarbejdsaftaler mellem uddannelsesinstitutioner – især på universitetsområdet.

Danmark har desuden tradition for frivillig og ofte ikke kompetencegivende undervisning for voksne. Disse aktiviteter udbydes af fx folkehøjskoler, daghøjskoler og folkeoplysningsforbundenes aftenskoler. Især folkehøjskolerne har vist øget interesse for internationalisering. Dette

viste sig bl.a. i forbindelse med det danske EU-formandskab i efteråret 2002, hvor ca. 25 pct. af højskolerne deltog i projektet Youth 2002. Her deltog 1000 unge fra hele Europa i et ophold af 2 ugers varighed, og resultatet heraf var et samlet forslag til en ny forfatning i den udvidede europæiske union.

Den overvejende del af udenlandske studerende er i Danmark som led i udvekslingsprogrammerne, bilaterale statslige aftaler eller institutionsaftaler. Omfanget af udvekslinger kan ikke opgøres præcist, men i løbet af 2001 var der på de videregående uddannelsesinstitutioner ca. 5,9 pct. udenlandske studerende. Langt de fleste studerende opholder sig her i korte studieperioder, men mindst af 3 måneders varighed, hvis de skal opnå merit for uddannelsen.

Danske elever, studerende og lærere deltager ofte i udvekslinger og udlandsophold som led i uddannelse (se bilag med mobilitetsstatistik (ikke optrykt her)). Men sammenligner man med de andre nordiske lande er Danmark bagefter. Studerende deltager typisk i EU-programmerne Leonardo, Sokrates, Ungdom og den danske PIU-ordning. I 2001 var der 4.735 studerende, som tog en hel uddannelse i udlandet (med SU).

Eksempel:

- Gymnasiet: Op imod 87 pct. tager på studieture, typisk i en uge
- Erhvervs-skolerne: Cirka 3 pct. tager på praktik (typisk 40 uger) eller uddannelsesophold (2-4 uger)
- Videregående uddannelser: Det skønnes, at ca. 10 pct. studerer i udlandet i løbet af deres studietid. Inden for universitetsuddannelser er det cirka dobbelt så mange, som studerer i udlandet.

Der er en stærk vækst i forskeruddannelserne, og der er p.t. 500 udenlandske ph.d.-studerende i Danmark, svarende til 9 pct. af de studerende. 250 danskere studerer i udlandet med henblik på erhvervelse af en ph.d.-grad i udlandet.

Tværgående initiativer

Internationaliseringstaxameter

Regeringen vil indføre et internationaliseringstaxameter for korte videregående uddannelser og for erhvervsuddannelserne, således at alle uddannelser, der er omfattet af Bologna og København-deklarationerne, er stillet ens med hensyn til økonomiske incitamenter til internationalisering.

Forberedelse af mobilitet via etablering af projektstøtte

Regeringen vil iværksætte en kampagne for at engagere lærere, vejledere samt skole- og institutionsledere i denne opgave. Kampagnen indeholder en kombineret rejsestipendie- og projektforberedelsesordning, ligesom kampagnen skal medvirke til, at de nye muligheder for mobilitet, som er opnået gennem initiativerne i regeringens handlingsplan »Bedre Uddannelser«, udnyttes bedst muligt. Formålet er at skabe kontakter og samarbejdsrelationer til andre lande med henblik på fælles projekter og udvekslinger.

Strategiske partnerskaber

Traditionen for at arbejde i partnerskaber inden for de forskningsbaserede universitetsuddannelser bør styrkes og udbredes i hele uddannel-

sessystemet, fx gennem udarbejdelse af fælles curricula, gennem udveksling af elever, studerende, lærere og forskere samt gennem udarbej-

delse af »joint-« og »double-degrees«. Det vil lette adgangen for danskere til det internationale uddannelses- og arbejdsmarked.

Eksempel:

Inden for Øresundsuniversitetet er der et voksende samarbejde om uddannelser, og der er allerede oprettet flere fælles uddannelser: En hortonomuddannelse, der omfatter både bachelor- og kandidatgrad, en bacheloruddannelse i »European studies« og en kandidatuddannelse i »Baltic studies«.

Eksempel:

Tre danske universiteter er med i de europæiske pilotprojekter om fælles master-/kandidatuddannelser: Aalborg Universitet i »European Construction Engineering«, Handelshøjskolen i København i »International Management« og Københavns Universitet i »International Health-Tropical Medicine«.

SU med til udlandet

Regeringen vil fastholde danske studerendes mulighed for at tage en dansk SU med til studier i udlandet i op til 4 år. Regeringen vil i det internationale samarbejde forsøge at påvirke andre lande til at indføre tilsvarende muligheder. Et første skridt er taget i forbindelse med Berlin-kommunikatet fra sept. 2003.

Øget adgang til praktik i udlandet

MVU-Rådet anbefalede, at der sættes øget fokus på den internationale dimension i de mellemlange videregående uddannelser, der typisk er professionsrettede. Fokuseringen skal være differentieret i forhold til uddannelsens art og sigte. Adgangen til kvalitetssikret praktik i udlandet for lærere og pædagoger bør fastholdes. Adgangen bør imidlertid øges for andre uddannelser på MVU-området. EU's Leonardo-program kan anvendes til denne udbygning.

Vejledning om mulighederne for mobilitet

Elever og studerende skal have et fyldestgørende kendskab til de eksisterende muligheder gennem en kompetent vejledning. Med vejledningsreformen fra foråret 2003 bliver den nye institutionsuafhængige vejledning om muligheder for mobilitet, herunder mulighederne for at få anerkendt et studieophold i udlandet, styrket.

EU's nye uddannelsesprogrammer

Regeringen vil sikre, at Danmark fortsat deltager aktivt i at udvikle EU's Erasmus Mundus program, og regeringen vil arbejde for, at EU's nye uddannelsesprogrammer fra 2007 bidrager til øget og forbedret mobilitet og samtidig aktivt understøtter målsætningerne for Lissabonstrategien fra år 2000.

Synliggørelse af internationaliseringen og mobiliteten

Danske og udenlandske studerende skal have mulighed for at vurdere den internationale dimension på de danske institutioner, når de søger optagelse. Uddannelsesinstitutionerne vil blive opfordret til at offentliggøre deres internationaliseringspolitik på institutionens websted. Institutionerne vil endvidere blive opfordret til at fastlægge målsætning og måltal for fordelingen mellem danske og udenlandske studerende på uddannelserne.

Grundskolen

Der er behov for, at gode eksempler synliggøres, hvilket kommuner og skoler vil blive opfordret til at drage omsorg for. Navnlig bør det synliggøres, hvorledes aktiviteterne bidrager til udvikling af sprog og interkulturel kompetence samt viden om andre lande og kulturer.

Eksempel:

Århus Kommune har med udgangspunkt i venskabsbysamarbejde tilrettelagt en overordnet handlingsplan for det internationale arbejde, der også ses som en del af kommunens integrationspolitik. Man anvender bl.a. begrebet »twinning cities« om et samarbejde med Julianehåb, Bergen, Göteborg, Skt. Petersborg, Turku og Harbin (Kina). Samarbejdet omfatter internordiske lejrskoler, elevudvekslinger samt videndeling blandt lærere og pædagoger.

De ansatte udvikler i det internationale samarbejde nye metoder til interkulturel undervisning, nyt vejledningskoncept, kommunikativ fremmedsprogsundervisning samt evalueringsredskaber. Skoleforvaltningen har fremstillet et inspirationsmateriale til arbejdet med internationalisering og integration i skolen, som er tilgængelig på skoleforvaltningens websted.

De gymnasiale uddannelser

På gymnasialt niveau bør de øgede muligheder for udlandsophold udnyttes. Der er relativt flere programmidler afsat til dette niveau end på grundskoleområdet, og udlandsophold og interkulturel forståelse indgår med større vægt. Her-

til kommer, at sproglige færdigheder understøttes gennem ophold i udlandet. Nordplus Junior og Comenius dækker ud over grundskoleområdet også det gymnasiale område, herunder hf-kurser og erhvervsgymnasiale uddannelser (hxx og htx).

Eksempel:

I forlængelse af regeringens handlingsplan for »Bedre Uddannelser« er der udviklet en ny model for stipendier til unge under 18 år, der tager på udvekslingsophold gennem godkendte frivillige organisationer. Der er også skabt mulighed for, at det almene gymnasium, hf-kurser og erhvervsgymnasiale uddannelser (hxx og htx) kan tilbyde eleverne at gennemføre en del af uddannelsen i udlandet. Der er etableret et dansk/tysk bilateralt gymnasiesamarbejde mellem »St. Petrilinjen« i København og »Europaklasse« i grænseregionen (Tønder/Niebull).

Erhvervsuddannelser og arbejdsmarkedsuddannelser

Inden for de erhvervsrettede uddannelser vil der blive fokuseret på øget praktik i udlandet, meritoverførsel og gensidig anerkendelse af faglige uddannelser. Antallet af erhvervsskoleelever på udveksling er p.t. ca. 400 elever pr. år, hvortil kommer ca. 1.000 i praktik i udlandet (PIU). Dette kan gennem vejledning og en forstærket udnyttelse af Leonardo-programmet øges væsentligt.

Danmark og USA indgik i 2000 en uddannelsesaftale, »Memorandum of Understanding«, om de erhvervsrettede uddannelser. Det blev besluttet at forlænge aftalen i september 2003. Aftalen omfatter bl.a. leder- og lærerophold i USA, college-ophold for erhvervsuddannelsesstuderende inden for metaluddannelserne og praktikophold for kvu-studerende inden for det merkantile område. Inden for it-området er målsætningen at skabe grundlag for gensidig anerkendelse af it-uddannelser på tværs af Atlanten. Nye samarbejdsfelter vil bl.a. omfatte metoder til måling og akkreditering af it-kompetencer, herunder kompetencer opnået uden for det formelle uddannelsessystem.

Voksenuddannelse og folkeoplysning

For voksenuddannelsescentrene, der beskæftiger sig med almen voksenuddannelse, sprogcentre og specialundervisning for voksne har internationalt samarbejde først i de senere år taget et betydeligt opsving, hvilket understøttes af EU's Grundtvig program. På højskolerne kan der optages op til 49 pct. udenlandske elever med taxametertilskud. Flere højskoler har desuden udlandsophold som led i et dansk forløb.

Videregående uddannelser og forskeruddannelser

Fra en spæd start med relativt få deltagere er antallet af danske studerende på ophold i andre europæiske lande steget støt (se bilag 5 (ikke optrykt her)). Men der er stadig behov for at styrke mobiliteten inden for de videregående uddannelser, og den danske andel af projekter og studentermobilitet bør øges. Efterspørgslen af forskningskompetencer er stigende på det globale marked. Dynamik og mobilitet blandt forskere og ph.d.-studerende er nødvendig for, at kompetencer og viden kan være tilgængelig, hvor og når der er behov for dem. Danmark skal fortsat bidrage til at imødekomme den stigende efterspørgsel. Antallet af ph.d.-studerende er

steget gennem 1990'erne, men i fx Sverige og Finland har væksten i antallet af erhvervede ph.d.grader dog været større.

På institutionsniveau er der veludviklede samarbejdsrelationer med USA. Herigennem

sikres danske studerende pladser på universiteter, hvor danskere ellers har vanskeligt ved at blive optaget.

Eksempel:

En særlig model er visse universiteters aftaler om at udnytte sommerskoler, hvor især amerikanske studerende deltager i et 3-ugers ophold i Danmark som led i udvekslinger. Her er udvekslingsforholdet typisk, at 3 amerikanske studerende på hver 3-ugers ophold i Danmark giver mulighed for en dansk semesterstuderende på et amerikansk universitet.

Eksempel:

Som en udløber af den dansk-amerikanske uddannelsesaftale skal danske it-studerende og lærere inden for de korte videregående uddannelser deltage i meritgivende studieophold på amerikanske community colleges, og amerikanske studerende kommer på tilsvarende ophold i Danmark.

2.3 Brugen af it som et redskab til internationalisering skal styrkes

Motivation

It spiller en central rolle i globaliseringsprocessen. Regeringen vil sikre, at it integreres i undervisningen, så elever, studerende og lærere opøves i brugen af tidssvarende kommunikationsteknologi, som er en nødvendig forudsætning for begå sig i en international verden. Investeringer i it skal bidrage til, at det danske uddannelsessystem sikres en plads i den teknologiske verdenselite.

It skal have en særlig plads i uddannelsessystemet. Teknologien skal integreres i fagene på alle trin og udnyttes på alle niveauer, hvor det er relevant. Øget brug af it i uddannelsessystemet kan medvirke til øget faglighed og kvalitet. Eleverne skal allerede i folkeskolen lære at udnytte it i faglige sammenhænge. Kendskab til og beherskelse af it som dagligt værktøj giver børn og unge de bedste betingelser for senere at begå sig i arbejdslivet og som borgere i samfundet.

Desuden foregår der en stigende handel med uddannelse over Internettet. Danmark er kun sparsomt repræsenteret på dette marked, og uddannelsesinstitutionerne har her et stort uudnyttet og potentielt lukrativt aktivitetsområde. Udviklingsmulighederne begrænser sig ikke blot til økonomi; deltagelse i konkurrencen vil automatisk også bidrage til institutionernes egen kompetenceudvikling. Der må gøres en indsats for at sikre, at vi fortsat kan følge med i udviklingen.

Handlinger

- Regeringen har med henblik på yderligere integration af it i folkeskolen afsat 495 mio. kr. til indkøb af computere, efteruddannelse af lærere samt udvikling af nye metoder og materialer.
- Regeringen vil arbejde for, at Danmark deltager aktivt og får størst muligt udbytte af EU's E-learning-program.
- Regeringen vil arbejde for, at Danmark deltager aktivt i samarbejdsorganisationerne Det europæiske skolenet (EUN) og ICT-league.
- Regeringen vil undersøge mulighederne for at etablere en elektronisk undervisnings- og uddannelsesplatform.
- Regeringen vil opfordre uddannelsesinstitutionerne til alene eller i konsortier at engagere sig på markedet for elektronisk formidlede uddannelsesydelse.

Status

Der er i de forløbne år taget flere initiativer – både centralt og lokalt – og Danmark er dermed sikret en god placering i det globale it-landskab. Fx blev der i 1999 oprettet et ICTleague bestående af Canada, Holland og de nordiske lande. Baggrunden for samarbejdet er, at denne gruppe lande er førende med hensyn til integration af it i uddannelserne. I organisationen deles der viden om nye udviklingstendenser, og der samarbejdes om konkrete udviklingsprojekter på bi eller multilateral basis. Imidlertid er udviklingsmulighederne langt fra udtømte.

Tværgående initiativer

Regeringen vil arbejde for, at it bruges til at øge muligheden for, at danske børn og unge kan modtage undervisning i dansk, selv om de opholder sig i udlandet. Regeringen vil undersøge mulighederne for at åbne en elektronisk platform for uddannelse og undervisning. Platform-

men skal sikre adgang til undervisningsmateriale og information om det danske uddannelsessystem. På den måde kan danske børn og unge, der opholder sig i udlandet, lettere få undervisning i dansk, og danskere i udlandet får i almindelighed lettere ved at opretholde kontakten med det danske uddannelsessystem.

Eksempel:

Det europæiske skolenet (EUN) er en samarbejdsorganisation mellem 25 europæiske undervisningsministerier.

Organisationen fungerer som fælleseuropæiske netværk for it-aktiviteter i medlemslandenes uddannelsessystemer. Bl.a. gennemføres løbende analyser af landenes it-udvikling på uddannelsesområdet. Der samarbejdes om fælles udvikling af undervisningsindhold på Internettet, videndeling om innovativ it-praksis i undervisningen, samt udvikling af samarbejdsplatforme for lærere, skoleledere og elever. Der er etableret et europæisk netværk af it-innovative skoler (1.12. uddannelsestrin), som bl.a. medvirker ved afprøvning af nye forsknings- og udviklingsresultater som led i EU-kommissionens forsknings- og udviklingsprogrammer. En lang række aktiviteter, der henvender sig til børn og unge med henblik på via Internettet at øge den europæiske dimension og samarbejde på europæisk plan mellem elever og skoler, gennemføres i tæt samarbejde med EU-kommissionen og EU-parlamentet.

Grundskolen

It skal integreres i undervisningen i folkeskolen, således at eleverne bliver forberedt til at begå sig i en international verden. Regeringen har afsat 495 mio. kr. over 4 år (2004-2007) til »IT i Folkeskolen«. Pengene skal dels gå til indkøb af nye computere og dels til udvikling af nye undervisningsformer og -materialer.

For at opfylde det stigende behov for studiepladser til studerende, der vælger at studere uden for deres eget land, kan det konstateres, at der ved siden af et nationalt, offentligt uddannelsessystem i stigende grad udbydes uddannelsesydelser på det internationale uddannelsesmarked med øget konkurrence og stigende kommercialisering til følge.

Videregående uddannelser

Uddannelsesinstitutionerne vil blive opfordret til at engagere sig på det voksende marked for elektronisk formidlede uddannelsesydelser. EU's E-learning-program vil også på de videregående uddannelsers område give nye og forstærkede muligheder for, at institutionerne kan deltage i udviklingen på dette felt.

I flere lande udbydes der i stigende grad brugerbetalt uddannelse. Dette medvirker til øget konkurrence og dermed til en forventning om højere kvalitet i uddannelserne. Det danske uddannelsessystem bør være rustet til at deltage i denne udvikling, fordi det øgede internationale samkvem vil styrke kvaliteten i de danske uddannelser. Det vil gavne danske studerende, og det vil øge tiltrækningen af udenlandske studerende.

*2.4 Institutioners muligheder for både at samarbejde og konkurrere internationalt skal øges**Motivation*

I et globalt perspektiv er der stigende behov for højtuddannede med internationale kompetencer. Derfor er mobiliteten blandt studerende og arbejdstagere af afgørende betydning. Allerede nu studerer flere millioner uden for deres hjemland, og antallet ventes at stige i de kommende år.

Der er ligeledes vækst i antallet af internationale analyser og sammenligninger⁵, som udbydes i licitation af internationale samarbejdsfora. Danske universiteter og institutioner bør alene eller som partnere i internationale konsortier sikre sig deres del af sådanne opgaver – ikke kun af økonomiske grunde, men også for at få del i den kompetenceudvikling, der knytter sig til levering af komplekse udredninger med et højt vidensindhold.

⁵ Fx PISA-undersøgelsen eller ALL (adult literacy li-feskills survey).

Handlinger

- Regeringen vil lade taxametertilskuddet for studerende fra lande uden for EU/EØS bortfalde og etablere en betalingsordning (studieafgift) for disse studerende.
- Regeringen vil samtidig etablere en stipendieordning, der målrettes højt kvalificerede studerende fra tredjelande inden for danske prioritetsområder (fx de højt teknologiske områder, herunder naturvidenskab).
- Regeringen vil etablere en stipendieordningen på universitetsområdet ved omlægning af de nuværende kulturaftaleprogrammer.
- Regeringen vil arbejde for at udbygge universitetssamarbejdet uden for Europa med fokus på fx Canada.
- Regeringen vil tage initiativ til, at der gennemføres en professionel markedsføring af danske uddannelser.
- Regeringen vil i samarbejde med Rektorkollegiet undersøge mulighederne for at anvende den kommende efter- og videreuddannelsesportal (www.unev.dk) til markedsføring af danske videregående uddannelser.
- Regeringen vil understøtte danske institutioners deltagelse i internationale samarbejdsprogrammer med henblik på innovation og metodeudvikling.
- Regeringen vil skabe øget fleksibilitet i administrationen af de internationale uddannelsesprogrammer, således at danske aktiviteter kan få størst muligt udbytte af programmidlerne.

Status

Danske uddannelsesinstitutioner har siden begyndelsen af 1980'erne haft mulighed for at sælge særligt tilrettelagte uddannelser på det internationale marked. Der udbydes fx en række korte og mellemlange uddannelser samt masteruddannelser på engelsk. Disse aktiviteter gennemføres som indtægtsdækket virksomhed, hvor de studerendes betaling dækker alle omkostninger, og der er ingen offentlig støtte til uddannelserne.

Imidlertid deltager der også udenlandske studerende i ordinære uddannelser, når disse udbydes på engelsk til både danske og udenlandske studerende. Disse udenlandske studerende udløser i lighed med de danske studerende fuldt taxametertilskud. Det skal understreges, at de ordinære uddannelsers indhold og overordnede formål ikke ændres som følge af

flere eller færre udenlandske studerende. På universitetsområdet udgør studerende fra lande uden for EU/EØS ca. 1 pct. af de studerende inden for de ordinære uddannelser. På korte og mellemlange ordinære uddannelser har der været et stort antal studerende fra lande uden for EU/EØS. Dette førte i sommeren 2003 til, at Undervisningsministeriet indførte en kvoteordning for optaget af udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS inden for korte og mellemlange videregående uddannelser. Der blev ikke indført kvoteordning på universitetsområdet.

Formålet med kvoteordningen var at begrænse taxameterudgifterne, efter at det kunne konstateres, at der inden for ganske få uddannelser var en meget betydelig overvægt af udenlandske studerende. Kvotens størrelse på 15 pct. udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS pr. uddannelse blev fastsat på baggrund af opgørelser over antallet af disse udenlandske studerende i de korte og mellemlange videregående uddannelser. Antallet af uddannelser, der blev berørt af kvoteordningen, er begrænset, men det samlede antal af udenlandske studerende fra lande uden for EU/EØS var på opgørelsestidspunktet i størrelsesordenen knap 1.000 studerende, og tallet forventedes at ville stige. Ordningen gælder foreløbig til og med vinteroptaget 2004/2005.

Der er i flere andre europæiske lande en debat om betaling for studerende fra lande uden for EU/EØS, herunder i flere af vore nabolande fx Sverige og Tyskland. Mange lande opkræver allerede studieafgifter af nationale studerende og dermed også af udenlandske studerende. Disse lande har en stor tiltrækningskraft på udenlandske studerende, bl.a. fordi betaling vurderes som et signal om højere kvalitet i uddannelserne.

Tværgående initiativer

Øget satsning på uddannelser på markedsvilkår for studerende fra lande uden for EU/EØS

Det danske uddannelsessystem bør sikres de fornødne virkemidler til at deltage i konkurrencen på det internationale uddannelsesmarked på kommercielle vilkår. Derfor foreslår regeringen som et offensivt redskab til internationalisering, at der indføres en betalingsordning.

Oversigt over studieafgiftspolitikker i udvalgte europæiske lande:

Ingen studieafgifter, hverken nationale eller udenlandske	Danmark, Finland, Island, Luxembourg, Malta, Norge, Sverige og Tyskland
Ingen studieafgifter for nationale studerende, men for udenlandske studerende uden for EU	Bosnien-Herzegovina, Estland, Grækenland, Irland, Letland (75 pct. nationale uden studieafgift og 25 pct. med), Polen, Rumænien (begrænset antal gratis studerende, resten betaler), Slovakiet, Slovenien, Tjekkiet (studieafgift på engelsksprogede forløb) og Ungarn
Studieafgifter både for nationale og for udenlandske studerende (taksterne er ofte lavere for nationale studerende)	Belgien, Bulgarien, Frankrig, Holland, Italien, Litauen, Portugal, Spanien, Schweiz og Storbritannien

Kilde: Cirius

Med henblik på at kvalificere efterspørgslen og at opnå balance mellem ønsket om at tiltrække flere udenlandske studerende og ønsket om styring af merudgifter som følge heraf; vil taxametertilskuddet til studerende fra lande uden for EU/EØS bortfalde. Samtidig tillades det, at institutionerne opkræver betaling for disse studerende.

Regeringens forslag om bortfald af taxameter og indførelse af deltagerbetaling vil omfatte de studerende, som ifølge EU-retten (herunder EØS-aftalen) mv. ikke har ret til ligebehandling med danske statsborgere. Disse studerende kaldes »studerende fra lande uden for EU/EØS«. Deltagerbetaling skal som noget nyt være muligt for individuelle studerende, der optages på almindelige adgangsvilkår i ordinære uddannelser, og hvor opholdsgrundlaget er uddannelse. Betalingsordningen omfatter således ikke personer, der på andet grundlag end uddannelse allerede har lovligt ophold i Danmark.

Indførelse af en betalingsordning vil ikke anfægte Danmarks position i de igangværende forhandlinger i World Trade Organisation (WTO) om handel med serviceydelser. Her har Danmark sammen med de øvrige EU-lande den holdning, at offentligt styret uddannelse er et public-service område, der ikke er omfattet af aftalen General Agreement on Trade in Services (GATS).

Betalingsordningen skal fra 2005 erstatte den nuværende og tidligere omtalte kvoteordning, da denne ikke harmoniserer med ønsket om øget mobilitet. På universitetsområdet, hvor der ikke eksisterer kvoter, vil der ske en gradvis indfasning af betalingsordningen frem til 2008.

Det skal pointeres, at der med forslaget ikke er lagt op til ændringer i forholdene for de udenlandske studerende i videregående uddannelser, der kommer på kortere udvekslingsophold. Der vil derfor fortsat være behov for at udnytte og forstærke anvendelsen af de eksisterende udvekslingsprogrammer og aftaler, hvor studerende »bytter« studieplads med hinanden i en kortere periode. Antallet af udenlandske studerende på udvekslingsophold i Danmark er langt større end det antal, der er berørt af den nuværende kvoteordning og den kommende betalingsordning.

Etablering af en stipendieordning

Indførelsen af betalingsordningen (studieafgift) og bortfaldet af taxametertilskud skal gennemføres samtidigt med, at der etableres en stipendieordning som – efter en nærmere udvælgelse – er rettet mod højt kvalificerede studerende fra lande uden for EU/EØS. Stipendierne skal finansiere studieafgiften gennem tildeling af friplads og yde tilskud til leveomkostninger.

De 3 ændringer skal tilsammen danne grundlaget for, at der kan føres en offensiv og ekspansiv målrettet uddannelsespolitik. Regeringen har planer om at etablere en stipendieordning på universitetsområdet ved omlægning af de nuværende kulturaftaleprogrammer.

Ordningen indebærer, at det offentlige fremover vil stille følgende finansielle rammer til rådighed for studerende inden for videregående uddannelser i Danmark:

- Danske studerende kan studere gratis og samtidig modtage SU.

- Studerende fra EU-/EØS-lande kan studere gratis, men kan i udgangspunktet ikke modtage SU.
 - Højt kvalificerede studerende fra lande uden for EU/ EØS kan studere gratis ved tildeling af en friplads og modtage et stipendium til leveomkostninger mindst svarende til den danske SU. Der sker en udvælgelse af disse studerende efter nærmere fastlagte kriterier.
 - Øvrige studerende fra lande uden for EU/EØS finansierer selv såvel studieafgift som leveomkostninger.
 - Studerende fra u-lande kan modtage tilskud til leveomkostninger fra Danidas Scholarship-program på ca. 40 mio. kr. årligt, fordi uddannelse betragtes som et centralt element i bekæmpelsen af fattigdom og som en forudsætning for bæredygtig vækst. Danida's program har dermed et andet sigte end den foreslåede stipendieordning.
 - Højt kvalificerede studerende fra lande uden for EU kan endvidere modtage stipendier (1.600 euro om måneden) til dækning af undervisningsafgifter m.m. til tværnationale kandidat- og masteruddannelser via et nyt EU-stipendieprogram »Erasmus Mundus«. Der er afsat 230 mio. kr. til formålet i perioden 2004-2007.
- Stipendierne udbydes til højt kvalificerede studerende fra prioriterede lande og inden for prioriterede uddannelser. For fx 4 år ad gangen udarbejdes der er en liste over de prioriterede uddannelser, hvortil der kan søges stipendier. Ordningen vil ikke berøre de stipendieaktiviteter, der foregår på Danidas område, hvor uddannelse behandles som et centralt element i bekæmpelsen af fattigdom og en forudsætning for bæredygtig vækst – jævnfør regeringens plan, »En verden til forskel«, fra juni 2003.

Før de europæiske mobilitetsprogrammer blev etableret, foregik studentermobilitet på grundlag af gensidige udvekslinger under kulturaftaler, som Danmark havde indgået med europæiske og oversøiske lande. Disse aftaler vil regeringen integrere i et samlet stipendieprogram for højt kvalificerede udenlandske universitetsstuderende. Andre lande har foretaget en lignende omlægning.

Markedsføring af danske videregående uddannelser i udlandet

Hvis Danmark skal begå sig på det internationale uddannelsesmarked, må synligheden forbedres gennem markedsføring.

Undervisningsministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vil tage initiativ til et pilotprojekt om en koordineret markedsføring af danske uddannelser fra de korte videregående uddannelser til universitetsuddannelserne. Markedsføringen kan medvirke til, at danske uddannelsesinstitutioner fremstår som kvalitetsudbydere for udenlandske studerende og attraktive samarbejdspartnere for udenlandske institutioner for videregående uddannelse og forskning. Som et væsentligt værktøj i markedsføringen vil det blive afklaret, om der kan etableres et samarbejde med universiteternes portal for efter- og videreuddannelse. Herudover skal det undersøges, om der kan skabes mulighed for at etablere en portal efter svensk model, hvor udenlandske studerende kan finde både faglige og praktiske oplysninger om at studere i Sverige.

Det skal afdækkes, hvilke dele af uddannelsessystemet det er relevant at inddrage i en international profilering, og det skal overvejes, hvilke lande og hvilke befolkningssegmenter markedsføringen skal målrettes, så der tiltrækkes den type studerende og udbydes den type uddannelser, der giver den største nyttevirkning. Det skal desuden afdækkes, hvilke øvrige danske interessenter der kunne bidrage. Inddragelse af andre interessenter skal også bidrage til løsningen af nødvendige følgeopgaver.

Understøtte danske institutioners deltagelse i internationale samarbejdsprogrammer med henblik på innovation og metodeudvikling

Regeringen vil støtte danske institutioners deltagelse i europæiske udviklingsprojekter. Støtten gives i form af analyser af projekters relevans i forhold til den europæiske uddannelsespolitiske dagsorden eller i form af rådgivning til de skoler og institutioner, der ikke eller kun i begrænset omfang har erfaringer med at deltage i transnationale partnerskaber. På denne måde hjælpes skoler og institutioner til at modne projekterne, og dermed mindskes risikoen for afslag eller dårligt udbytte af imødekomne projekter. Det er ligeledes muligt gennem en øget fleksibilitet i planlægning og budgetlægning at sikre, at programmidler, der afsættes til danske aktiviteter, udnyttes fuldt ud.

2.5 Danmarks deltagelse i internationale samarbejdsfora for uddannelse – herunder i internationale sammenligninger af uddannelsessystemerne – skal styrkes

Motivation

Uddannelse er ikke længere en rent national sag, men også et fælles anliggende for Europa. Dette giver sig udtryk i Bologna-processen for de videregående uddannelser, Københavnerprocessen for de erhvervsrettede grund- og efteruddannelser og i bestræbelserne på at gøre Europa til den mest dynamiske videnbaserede økonomi inden 2010, som det blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Lissabon i marts 2000. Dette mål indebærer også, at samarbejdet uden for Europa – ikke mindst med Nordamerika, Australien og Asien – må udbygges.

Danmarks uddannelsespolitiske interesser fremmes i flere internationale fora, EU, OECD, UNESCO, Europarådet, Nordisk Ministerråd og i det bilaterale samarbejde. Der arbejdes her på at skabe fælles forståelse for uddannelsespolitiske spørgsmål, på at formulere fælles regler for meritoverførsel og gensidig anerkendelse af uddannelser, ligesom der samarbejdes om kvalitetsudvikling.

Vi skal sikre, at det danske uddannelsessystem kan måle sig med verdens bedste, og derfor skal Danmark deltage i sammenligninger, vurderinger og målinger af uddannelsessystemer, som de fx udvikles og gennemføres af OECD. Det er en forudsætning, at resultaterne nyttiggøres i udviklingen af dansk uddannelsespolitik og i udviklingen af metoder og pædagogik på skole- og institutionsniveau.

Handlinger

- *Regeringen vil sikre, at Danmark fortsat deltager aktivt i internationale sammenligninger, målinger og kvalitative vurderinger af uddannelsessystemet.*
- *Regeringen vil sikre, at Danmark fortsat deltager aktivt i de ekspertgrupper, der understøtter arbejdet med Målsætningsrapporten i EU-kommissionens regi. Der vil blive formuleret anbefalinger og defineret benchmarks.*
- *Regeringen vil sikre, at Danmark fortsat bidrager aktivt til, at målsætningerne i Københavner- og*

Bologna-deklarationerne gennemføres, herunder at:

- *kvalifikationsnøglen for de videregående uddannelser fortsat udvikles, og dens anvendelse udvides,*
- *anbefalingerne om etablering af »joint-« og »double degrees« følges op,*
- *kvalitetssikring af uddannelserne styrkes og videreudvikles,*
- *mobilitet og gensidig anerkendelse styrkes, herunder anerkendelse af realkompetence.*
- *Regeringen vil tage initiativ til, at der etableres samarbejdsaftaler, der fremmer mulighederne for at etablere forskningssamarbejde med regeringer, virksomheder, universiteter og forskningsinstitutioner uden for Europa.*
- *Regeringen vil initiere pilotprojekter, hvor 2-3 universiteter går sammen i netværk med et universitet uden for Europa.*
- *Regeringen vil overveje mulighederne for at modernisere den danske karakterskala.*

Status

En del af de formelle barrierer for overførsel af merit, gensidig anerkendelse af eksamen og transparens fjernes ved at gennemføre principperne i Lissabon-konventionen (se bilag 4 (ikke optrykt her)). Bologna-deklarationen (se bilag 1 (ikke optrykt her)), Københavner-deklarationen (se bilag 2 (ikke optrykt her)) og EU's Målsætningsrapport (se bilag 3 (ikke optrykt her)) er væsentlige for den danske internationaliseringsproces, specielt på det centrale niveau. Danmark deltager i en række aktiviteter, som er initieret af OECD, fx PISA, og reviews som fx evalueringen af universiteterne og det igangværende OECD review »Pilot Review to Examine Quality and Equity of School Outcomes«. Dertil bør nævnes, at Danmark har en ledende rolle i samarbejdet mellem asiatiske og europæiske lande (ASEM) inden for livslang læring, idet der på projektbasis foregår en fælles konceptudvikling og dannelse af partnerskaber.

I forbindelse med opfølgningen på EU's Målsætningsrapport er Danmark aktiv i bestræbelserne på at gøre Europa til den mest dynamiske region i den videnbaserede økonomi. Der er tale om et langsigtet arbejde frem til 2010, hvor målsætningsrapportens mål skal være nået. Der er tale om 3 hovedmål:

- Øge kvaliteten og effektiviteten af uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne i Den Europæiske Union
- Lette adgangen til uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne for alle
- Gøre uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne mere åbne over for omverdenen.

Disse hovedmål er specificeret i 13 delmål. Der er nedsat 9 ekspertgrupper med dansk deltagelse. Grupperne arbejder på at formulere initiativer og definere indikatorer. EU's ministerråd og EU-kommissionen har i foråret 2004 afleveret en midtvejsrapport om de opnåede resultater til det europæiske råd.

Tværgående initiativer

Danmark skal spille en aktiv rolle i formuleringen af fx OECD's uddannelsespolitiske arbejdsprogram samt deltage i konceptudviklingen for de enkelte undersøgelser/analyser, og danske universiteter og institutioner skal deltage i løsningen af opgaverne. Danmark skal ligeledes deltage i relevante kvalitative vurderinger, der kan belyse sammenhænge mellem uddannelsessystemets praksis og de opnåede resultater.

Eksempel:

PISA-undersøgelsen har afdækket, at elevers udbytte i skolen i højere grad afhænger af deres sociale baggrund i Danmark end i lande, vi ellers sammenligner os med. Derfor er det besluttet at deltage i OECD-reviewet »Quality and Equity of School Outcomes«, der med reference til Finland og Canada tager sigte på at belyse årsagssammenhænge mellem elevernes skoleudbytte og deres sociale baggrund. Resultatet af reviewet er relevant for afgrænsning af politiske indsatsområder, ligesom der kan blive afdækket metodiske og organisatoriske sammenhænge af betydning for skoler og lærere.

Regeringen vil overveje mulighederne for at modernisere den danske karakterskala, bl.a. i lyset af internationale erfaringer og med henblik på at forbedre sammenlignelighed internationalt. Der er på nuværende tidspunkt nedsat en kommission med henblik på at afdække problemstillingen og stille forslag om ændringer. Overvejelser herom vil indgå i arbejdet med et samlet oplæg til modernisering af prøver, eksamener og karakterer, som regeringen har igangsat med baggrund i det supplerende regeringsgrundlag.

Grundskoler

Danmark deltager også i de kommende PISA-undersøgelser. December 2004 offentliggøres re-

sultaterne af matematikundersøgelsen fra 2003, og i 2006 sætter PISA fokus på naturfag. Der skal lægges en plan for, hvorledes undersøgelsesresultatet kan nyttiggøres på skoleniveau.

Erhvervsuddannelser

Der er fortsat behov for en stor indsats i forbindelse med opfølgningen på Københavner-deklarationen fra november 2002, hvor de europæiske ministre under det danske EU-formandskab vedtog et forstærket samarbejde inden for erhvervsuddannelserne. Det skal i de kommende år gøre det nemmere for studerende at tage en del af deres uddannelse i udlandet og få anerkendt uddannelsen på det europæiske arbejdsmarked. Samarbejdet omhandler bl.a.:

- Udvikling af forskellige fælles metoder og redskaber, der skal øge gennemsigtigheden
- Lettere sammenligning og anerkendelse af erhvervsuddannelse på tværs af landene
- Sikring af merit for uddannelse, der er gennemført i et andet land mv.
- Samarbejde om kvalitetssikring med henblik på at fremme gensidig tillid mellem de europæiske uddannelsessystemer.

Videregående uddannelser og forskeruddannelser
Med Bologna-deklarationen af juni 1999 og de efterfølgende kommuniker fra ministermøderne i Prag, 2001, og Berlin, 2003, har 40 europæiske lande forpligtet sig til at etablere et »Europæisk område for videregående uddannelse«

(The European Higher Education Area), som skal være fuldført inden 2010.

Deklarationen har det overordnede mål – under hensyntagen til det fælles demokratiske værdigrundlag og i fuld respekt for forskelligheden i kultur, sprog og nationale uddannelsessystemer – at fremme:

- Borgernes mobilitet og beskæftigelsesmuligheder
- Europæiske videregående uddannelsers konkurrencedygtighed, herunder øge de europæiske videregående uddannelsesinstitutioners tiltrækningskraft på studerende og forskere.

Danmark vil gøre en særlig indsats for kvalitets sikring, udvikling af europæiske fællesuddannelser og »joint-« og »doubledegrees« samt for en videreudvikling af kvalifikationsnøglen for videregående uddannelser.

2.6 Internationaliseringsinitiativerne skal følges op og evalueres

Regeringen sætter med denne redegørelse fokus på internationalisering af uddannelserne og opstiller en strategi for det kommende arbejde. Regeringen vil sikre, at strategien føres ud i livet, og at der tages de fornødne skridt i tilknytning hertil. Arbejdet med administration af og information om Danmarks deltagelse i internationale uddannelsesprogrammer samt vurdering af udenlandske uddannelser skal yderligere styrkes. Dette sker ved at samle opgaveløsningen i en ny og slagkraftig statslig international uddannelsesforvaltning, der er en sammenlægning af Cirius og CVUU. Regeringen vil ligeledes følge den internationale udvikling med henblik på at tage yderligere nødvendige initiativer. Som led i gennemførelsen af regeringens strategi vil der på Undervisningsministeriets område blive afsat en ramme på 15 mio. kr. til brug for særlige initiativer. Der synes i øvrigt ikke at være behov for meget store omlægninger, idet der allerede eksisterer et veludbygget juridisk, fagligt, indholdsmæssigt og økonomisk fundament for uddannelsernes internationalisering:

- Regeringen vil tage initiativ til, at der udvikles metoder til at følge og diskutere internationalise-

ringens langsigtede effekter. Fx vil regeringen forbedre statistikkerne, så det bliver lettere at belyse internationaliseringen, herunder mobiliteten. Det vil på sigt gøre det muligt at opstille konkrete kvantitative mål for internationaliseringen.

- Regeringen vil sikre, at arbejdet med internationaliseringen indgår i såvel nationale som internationale kvalitetsurderinger, og senest sommeren 2007 skal der som grundlag for det videre arbejde være foretaget en evaluering af den samlede uddannelsessektors arbejde med internationaliseringen. Der kan fx gennemføres eksterne evalueringer, som det netop er gennemført af EVA på folkeskolens område og af OECD på universitetsområdet.
- Der etableres en statslig international uddannelsesforvaltning ved sammenlægning af bl.a. Cirius og CVUU. Forvaltningen skal medvirke til at styrke internationaliseringen i uddannelserne generelt.
- Som led i gennemførelsen af regeringens strategi vil der udover stipendieordningerne og it-midlerne blive afsat en ramme på 15 mio. kr. til brug for særlige initiativer.

Hermed slutter redegørelsen.

82. møde

Tirsdag den 27. april 2004 kl. 13.00

Dagsorden

1) Spørgsmål til ministrene.
(Spørgetimen).

2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 42 [afstemning]:

Forespørgsel til kulturministeren [om regeringens kulturpolitik].
Af Ester Larsen (V) og Carina Christensen (KF). (Forespørgslen anmeldt 19/2 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/2 2004. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 23/4 2004. Forslag til vedtagelse nr. V 87 af Ester Larsen (V), Carina Christensen (KF) og Louise Frevert (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 88 af Mette Frederiksen (S), Ole Sohn (SF), Naser Khader (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Bodil Kornbek (KD)).

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 52 [afstemning]:

Forespørgsel til kulturministeren [om det frivillige kulturelle område].
Af Ole Sohn (SF) og Aage Frandsen (SF). (Forespørgslen anmeldt 13/4 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/4 2004. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 23/4 2004. Forslag til vedtagelse nr. V 89 af Ole Sohn (SF), Ester Larsen (V), Jytte Wittrock (S), Louise Frevert (DF), Carina Christensen (KF), Naser Khader (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Bodil Kornbek (KD)).

4) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 18:

Forslag til folketingsbeslutning om afvikling af grundtaksmodellen på det sociale område.
Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 22/10 2003. Første behandling 7/11 2003. Betænkning 22/4 2004).

5) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 21:

Forslag til folketingsbeslutning om børns rettigheder i samfundet.
Af Anne Baastrup (SF) m.fl.
(Fremsat 22/10 2003. Første behandling 7/11 2003. Betænkning 22/4 2004).

6) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 111:

Forslag til folketingsbeslutning om sundhedsplejens og daginstitutionernes rolle i bekæmpelsen af den negative sociale arv.
Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 27/1 2004. Første behandling 27/2 2004. Betænkning 22/4 2004).

7) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 119:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsat forældrebetaling i kommuner med pasningsgaranti.
Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 5/2 2004. Første behandling 23/3 2004. Betænkning 22/4 2004).

8) Anden (sidste) behandling af beslutningsforslag nr. B 125:

Forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af den stigende økonomiske ulighed i alderdommen.
Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 17/2 2004. Første behandling 23/3 2004. Betænkning 22/4 2004).

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 168:

Forslag til lov om ændring af lov om social service. (Præcisering af kommunernes pligt til at yde hjemmehjælp m.v.)
Af Villy Søvndal (SF) m.fl.
(Fremsat 18/2 2004. Første behandling 23/3 2004. Betænkning 22/4 2004).

10) Anden behandling af lovforslag nr. L 148:

Forslag til lov om ændring af momsloven og toldloven. (Leveringssteder for gas og elektricitet og tilpasninger til 6. momsdirektiv).
Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand).
(Fremsat 28/1 2004. Første behandling 20/2 2004. Betænkning 21/4 2004).

11) Anden behandling af lovforslag nr. L 186:
Forslag til lov om ændring af lov om Arbejds-
markedets Tillægspension. (Midlertidig suspen-
sion af bidraget til Særlig Pensionsopsparring).
Af beskæftigelsesministeren (Claus Hjort Frede-
riksen).
(Fremsat 17/3 2004. Første behandling 26/3
2004. Betænkning 21/4 2004).

12) Anden behandling af lovforslag nr. L 185:
Forslag til lov om ændring af lov om pålignin-
gen af indkomstskat til staten (ligningsloven) og
lov om indkomstskat for personer m.v. (person-
skatteloven). (Fremrykning af lavere skat på ar-
bejdsindkomst).
Af skatteministeren (Svend Erik Hovmand).
(Fremsat 17/3 2004. Første behandling 26/3
2004. Betænkning 21/4 2004).

13) Forhandling om redegørelse nr. R 10:
Undervisningsministerens redegørelse af 23/3
2004 om pædagoguddannelsen og læreruddan-
nelsen.
(Redegørelsen anmeldt 23/3 2004. Redegørelsen
givet 23/3 2004. Meddelelse om forhandling
23/3 2004).

14) Første behandling af lovforslag nr. L 224:
Forslag til lov om ændring af lov om statens
voksenuddannelsesstøtte (SVU) og lov om godt-
gørelse ved deltagelse i erhvervsrettet voksen-
og efteruddannelse. (Udvidelse af adgangen til
SVU).
Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 31/3 2004).

15) Første behandling af lovforslag nr. L 225:
Forslag til lov om ændring af lov om statens ud-
dannelsesstøtte og lov om børnetilskud og for-
skudsvis udbetaling af børnebidrag. (Tillægssti-
pendium og supplerende studielån til forsørge-
re, forhøjelse af det højeste fribeløb og regule-
ring af stipendier til hjemmeboende på 18 og 19
år i ungdomsuddannelser m.v.).
Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 31/3 2004).

16) Første behandling af lovforslag nr. L 226:
Forslag til lov om ændring af lov om grundlæg-
gende social- og sundhedsuddannelser. (Udvi-
det adgang, supplerende adgangskriterier og
større fleksibilitet).
Af undervisningsministeren (Ulla Tørnæs).
(Fremsat 31/3 2004).

17) Første behandling af lovforslag nr. L 230:
Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.
Af integrationsministeren (Bertel Haarder).
(Fremsat 15/4 2004).

18) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 180:
Forslag til folketingsbeslutning om et særligt in-
troduktionsprogram for udlændinge med religi-
øs embedsvirksomhed.
Af Karen J. Klint (S) m.fl.
(Fremsat 14/4 2004).

Meddelelser fra formanden

Tredje næstformand (Kaj Ikast):
Fra statsministeren har jeg modtaget følgende
skrivelse af 27. april 2004:

»Efter statsministerens indstilling er det ved
kongelig resolution af 24. april 2004 besluttet
at afskedige i nåde forsvarsminister Svend Aage
Jensby fra den ham hidtil betroede ministerstil-
ling, samt
at udnævne medlem af Folketinget Søren Gade
Jensen til forsvarsminister.

Jeg skal anmode formanden om at underrette
Folketinget herom.

Med venlig hilsen

Anders Fogh Rasmussen

/Sten Frimodt Nielsen«

Medlemmer af Folketinget Lotte Bundsgaard
(S), Mette Frederiksen (S), Anne-Marie Meld-
gaard (S) og Jan Petersen (S) har meddelt mig, at
de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om valgfrihed
mellem flere omsorgsdage og barselsdage.
(Beslutningsforslag nr. B 200).

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene.

Spørgetimen

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Til at besvare spørgsmål i spørgetimen i dag har statsministeren udpeget justitsministeren, videnskabsministeren, fødevarerministeren og undervisningsministeren.

Ønsker nogen at tilmelde sig som hovedspørger til justitsministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet.

Ønsker nogen at tilmelde sig som hovedspørger til videnskabsministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet.

Til fødevarerministeren er anmeldt følgende hovedspørgere:

1. Keld Albrechtsen
2. Inger Bierbaum
3. Ole Vagn Christensen
4. Erik Mortensen
5. Kristen Touborg

Ønsker flere at tilmelde sig som hovedspørger til fødevarerministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet.

Ønsker nogen at tilmelde sig som hovedspørger til undervisningsministeren? (*Ophold*). Det er ikke tilfældet.

Spm. nr. US 117

Keld Albrechtsen (EL):

På baggrund af det landbrugsministermøde, hvor der blev behandlet en ansøgning om en gmo-majs, vil jeg gerne spørge ministeren, om ministeren gjorde gældende over for Europa-Kommissionen, at det vil være fuldstændig urimeligt og udemokratisk, hvis Kommissionen begynder at træffe beslutninger. Sagen ligger jo hos Kommissionen nu, fordi der i realiteten ikke kunne samles flertal for hverken det ene eller det andet i Ministerrådet, og det vil efter min opfattelse være fuldstændig udemokratisk og urimeligt, hvis Kommissionen træffer beslutning om godkendelse af en gmo-majs, når kun 6 ud af 15 lande, altså et klart mindretal, kan støtte denne majs.

Fødevarerministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg kan sige til hr. Keld Albrechtsen, at det resultat, der kom ud af rådsmødet i går, jo viste – som jeg også redegjorde for i samrådet i Europaudvalget – at der hverken var flertal for eller imod ansøgningen om en gmo-majs til konsum, altså ikke til udsætning, men en majs, som alene vil blive brugt som fødevarer.

Vi havde en drøftelse i Europaudvalget af mulighederne for, hvordan Kommissionen kunne agere i den situation, og vi fik den klare melding under rådsmødet i går, at der er vedtaget en forskriftsprocedure om, hvordan Kommissionen skal agere. Det bliver ifølge en komitologi-procedure, der blev vedtaget af Rådet den 28. juni 1999, og som Danmark støttede, og derfor har Kommissionen i realiteten ingen muligheder for at afstå fra at foretage sig noget.

Så er spørgsmålet, hvor hurtigt det kommer til at gå. Det er klart, at jeg spurgte til tidshorisonten, og der kan i hvert fald, som kommissær Byrne udtrykte det, gå nogle uger.

Keld Albrechtsen (EL):

Tak for svaret.

Vi har altså nogle uger endnu i sagen, og vi står i en situation, hvor der er seks for og seks imod og nogle, der undlader at tage stilling. Det er langtfra noget, der ligner det, der er ellers normalt i EU, nemlig at der skal være kvalificeret flertal for en beslutning, og når man sammenholder det med, at Kommissionen i sin tid gav et løfte i en erklæring om, at på særlig følsomme områder vil Kommissionen undlade at gå imod en eventuel fremherskende holdning i Rådet, må det jo betyde, at Kommissionen må tage hensyn til, at et flertal af landene ikke har villet støtte gmo-majsen.

Jeg vil godt spørge ministeren, om ministeren vil have den utrolige venlighed at skrive til Kommissionen, at når situationen er, som den er, finder vi fra dansk side, at Kommissionen i henhold til sin egen erklæring bør undlade at træffe beslutning om godkendelse.

KI. 13.05

Fødevarerministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg vil godt have lov til at citere direkte fra den vedtagelse om procedurerne, som blev vedtaget tilbage i sommeren 1999, og som jeg nævnte før:

»Hvis Rådet hverken har vedtaget eller tilkendegivet, at det er imod en gennemførelsesforanstaltning« – i dette tilfælde altså en mar-

kedsføringstilladelse – »vedtager Kommissionen den foreslåede gennemførelsesretsakt.«

Derfor er vurderingen, at der næppe er belæg for at påstå, at Kommissionen bare kan lade være med at gøre noget.

Keld Albrechtsen (EL):

Hvis den fortolkning accepteres, vil det jo indebære, at den erklæring, som Kommissionen kom med i sin tid, er nonsens og totalt meningsløs. Den handler jo netop om den situation, hvor man skal give en godkendelse efter disse bagvendte regler, der gør, at man kan træffe beslutning, selv om et flertal ikke støtter den. Men man erklærede altså, at på særlig følsomme områder skulle man undgå at gå imod en eventuel fremherskende holdning i Rådet. Den erklæring vil jo være meningsløs, hvis man nu anlægger den fortolkning, som ministeren kom med, og derfor mener jeg godt, at vi fra dansk side kan gøre gældende, at Kommissionen ifølge sin egen erklæring har mulighed for ikke at give godkendelse.

Jeg ville være taknemlig, hvis ministeren ville sende et notat om hele problemstillingen, for vi kan jo risikere, at Kommissionen vil forsøge med endnu en gmo-plante – det håber jeg ikke, men det kan vi risikere – og så skal vi være godt forberedt på også at kunne kæmpe energisk imod, hvis der kommer yderligere en sag.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Netop fordi denne sag blev rejst på rådsmødet i fredags, har jeg selvfølgelig interesseret mig for den, for hr. Keld Albrechtsen er jo altid meget velorienteret og prøver at bibringe udvalget sine synspunkter, og jeg vil selvfølgelig meget gerne efterkomme hr. Keld Albrechtsens ønske om, at vi oversender et notat om sagen.

Keld Albrechtsen (EL):

Det vil jeg sige tak for, og så håber jeg bare, ministeren vil give tilsagn om, at det kan ske forholdsvis hurtigt, så vi inden for det tidsrum, vi nu har til rådighed, og inden der eventuelt træffes en beslutning i Kommissionen, har mulighed for at overveje vore handlemuligheder. Jeg siger mange tak for tilsagnet om et notat, og jeg skal give ministeren tilsagn om, at jeg vil læse det hurtigst muligt og derefter vende tilbage til ministeren.

Så vil jeg blot spørge, om ministeren har kendskab til, om Kommissionen pønser på at komme med flere ansøgninger på nuværende

tidspunkt. Hvis det er tilfældet, håber jeg, at ministeren vil få advarselslamperne til at blinke med det samme, så vi kan drøfte, hvad vi skal stille op i den situation. Jeg anser ikke moratoriet for at være faldet, tværtimod. Moratoriet skal fastholdes, og derfor er det nødvendigt, at vi her i Danmark er ekstra meget på vagt i øjeblikket, for Kommissionen kunne jo forsøge at snige noget igennem en gang til.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg tror, hr. Keld Albrechtsen roligt kan belave sig på, at der kommer flere ansøgninger; det tror jeg næppe der kan være tvivl om. Om der ligefrem skulle være tale om en kø af ansøgninger tør jeg ikke sige, men der vil komme nogle i løbet af de næste måneder.

Med hensyn til moratoriet må vi jo erkende, at på basis af de udtalelser, der kom i sin tid, da moratorielandene besluttede, at nu skulle alle godkendelser af gmo'er udsættes, indtil sporing-mærknings-direktivet var vedtaget – det blev det under det danske formandskab, og derfor har der været en timeoutperiode, indtil direktivet trådte i kraft den 17. april – at de lande, der stod bag moratoriet i sin tid, er væk. Frankrig er f.eks. ude af landekredsen, og derfor er der ikke længere et blokerende mindretal.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 118

Inger Bierbaum (S):

Jeg vil gerne bede ministeren redegøre for, hvor vi står nu, og hvilke konsekvenser sammenbruddet af forhandlingerne om dyretransportreglerne vil få for os.

Kl. 13.10

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Situationen er, at under drøftelserne på rådsmødet i Luxembourg i går viste det sig, at det var umuligt at opnå et kompromis om transport af dyr.

Der var meget, meget forskellige holdninger. Der var de sædvanlige strammerlande, nemlig de nordeuropæiske lande – Danmark, Sverige, Tyskland og UK – der stod meget fast på det oprindelige ønske om maksimalt 8 timers transporttid. I den anden ende af skalaen så vi nogle af de sydeuropæiske lande, der fastholdt, at det i realiteten skulle være muligt at fortsætte trans-

porten uendelig længe, men med intervallerne 9-2-9-12-9-2-9-12. Der kom forskellige kompromisforslag på bordet, der bestemt ikke trak i vores retning, og derfor kunne vi konstatere omkring midnat, at det ikke var muligt at nå frem til et kompromis.

Det nye formandskabsland, der tiltræder her til sommer, er Holland, og jeg er overbevist om, at Holland vil sondere mulighederne for at arbejde videre på at nå frem til et kompromis på dette for Danmark utrolig vigtige område. Vi har jo den holdning, at hvis man vil transportere fødevarer rundt i Europa, skal det ikke være levende dyr, men slagtede dyr, som enten er på køl eller frosset ned. Så at forsøge på at opnå et resultat faldt til jorden, kan vi kun glæde os over fra dansk side, for det ville ikke have indfriet vores ønsker.

Inger Bierbaum (S):

Jeg vil gerne sige tak for redegørelsen, og så vil jeg godt spørge, hvad fødevareministeren vil gøre. Det er jo et meget, meget vigtigt område for Danmark og de andre lande, som har tilsluttet sig kravet om maksimum 8 timers transport, og hvad agter ministeren at gøre, inden det hollandske formandskab tager spørgsmålet op igen? Det kunne måske være meget, meget gavnligt at drage lidt rundt i Europa og få nye fæller, fordi området optager rigtig mange mennesker, og jeg vil gerne høre, om ministeren har planer om noget sådant.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Nu tillader tiden jo desværre ikke, at man drager rundt i Europa, men det lyder ellers meget fascinerende.

Sagen er den, at jeg har et vældig positivt og konstruktivt samarbejde med de lande, der har den samme holdning som Danmark, og jeg synes også, det har været utrolig positivt at konstatere, at mange af de lande, der tidligere lå i mellemgruppen, faktisk er svinget over til den danske side.

Jeg kan til orientering sige, at Portugal, som traditionelt har haft den almindelige sydeuropæiske holdning, er blevet meget politisk bevidst om spørgsmålet. Der blev indsamlet 10.000 underskrifter i Portugal, og så kunne jeg ikke lade være med at fortælle, at i Danmark havde vi faktisk samlet 500.000 underskrifter. Det er jo i realiteten 10 pct. af den danske befolkning, og jeg synes, det er et meget, meget flot resultat, at

de danske organisationer har kunnet præstere noget sådant.

Men sagen er den, at det irske formandskab ikke har nogen muligheder nu. Formandskabet stopper her til sommer, og det vil være halsløs gerning, hvis man forsøger igen. Irland har erkendt, at det kan de ikke, og derfor må det være det nye formandskab, der skal prøve at løse opgaven.

Inger Bierbaum (S):

Endnu en gang tak for svaret.

Når nu ministeren ikke har mulighed for at rejse rundt i Europa – det er selvfølgelig ærgerligt, men det er også forståeligt, at ministeren ikke har tid til det – vil jeg spørge, om ministeren eventuelt vil tage kontakt til alle mulige led i det europæiske system. Jeg har nemlig bemærket, at i sidste uge skrev parlamentarikeren Christian Rovsing en lille artikel i pressen om, at han bestemt ville gøre sin indflydelse gældende i den borgerlige gruppe i Europa-Parlamentet for at fremme de danske synspunkter. Jeg vil gerne spørge ministeren, om det er en vej, vi kan gå, og om ministeren ved henvendelse til alle mulige parlamentsmedlemmer, også de syd-europæiske, måske kunne påvirke deres holdning.

Kl. 13.15

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Sagen er faktisk, at vi er fuldstændig enige. Parlamentsmedlemmerne er enige i 8 timers transporttid, for så vidt angår slagtedy, så der er ingen divergerende opfattelser. Men når man kommer over i Ministerrådet, ser verden pludselig helt anderledes ud, i hvert fald for nogle af de lande, der helt klart prioriterer beskæftigelse og økonomi højere, end de prioriterer dyrevelfærd.

Jeg vil godt sige til fru Inger Bierbaum, at jeg har faktisk et glimrende samarbejde med dyreværnsorganisationerne i andre lande i Europa, der har meget, meget vanskeligt ved at komme i kontakt med deres ministre, fordi emnet egentlig ikke er på dagsordenen – vi kan f.eks. tage Middelhavslandene – og den gode, generelle dialog med dyreværnsorganisationerne i Europa vil jeg selvfølgelig fortsætte. Vi mødes jo også meget tit i Landbrugs- og Fiskeriministerrådet, og her vil jeg selvfølgelig også holde den løbende kontakt og prøve, om jeg måske kan få nogle flere med på den fælles målsætning om at skabe

et europæisk dyretransportsystem, som vi kan være bekendt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 119

Ole Vagn Christensen (S):

Ministeren har fremsat et forslag til ændring af landbrugsloven i samarbejde med Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne. Var det et led i opbygning af en konfrontationspolitik over for Socialdemokraterne?

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Vi havde jo lejlighed til at kalde ordførerne på landbrugslovsforslaget til møde i Fødevareministeriet, og ved den lejlighed sonderede vi mulighederne for at nå frem til et kompromis.

Hr. Ole Vagn Christensen er sikkert fuldt informeret om, at jeg også efterfølgende har haft kontakt til Socialdemokratiets ordfører for at prøve at finde nogle løsningsmodeller. Nu plejer vi jo ikke at diskutere sådanne interne drøftelser her i Folketingssalen, men hr. Ole Vagn Christensen vil sikkert kunne få bekræftet af sin ordfører, at der har været bilaterale kontakter.

Ole Vagn Christensen (S):

Jeg vil godt bede ministeren om at svare på mit spørgsmål: Er det, at man tog Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne med, udtryk for en konfrontationspolitik?

Jeg har forstået, at senere har de to partier sådan set undsagt ministeren og sagt, at der ikke er indgået noget forlig om nogen forslag. Jeg har her en udtalelse fra hr. Christian H. Hansen, som på spørgsmålet, om Socialdemokraterne og De Radikale er helt ude af forhandlingerne, svarer: Nej, ministeren har netop trukket forslaget tilbage og bare oversendt det som et almindeligt bilag.

Tingene passer ikke rigtig sammen, og derfor vil jeg gerne have svar på, om det, man præsterede fra ministeriets side, var et led i en konfrontationsteknik, som man ikke havde dækning for i de andre partier.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Nu ved hr. Ole Vagn Christensen jo udmærket, at konfrontationspolitik ligger mig meget fjernt, og det er jeg også sikker på at hr. Ole Vagn Christensen vil nikke ja til.

Sagen er den, at som der skal, blev der oversendt ændringsforslag fredag inden betækningsafgivelsen, og jeg beklager, at det af bilaget skulle være fremgået, at der var indgået et forlig om landbrugsloven, for det er ikke tilfældet. Der vil blive afgivet betænkning i Fødevareudvalget i morgen, og af betænkningen vil det fremgå, hvordan landbrugslovens politiske skæbne bliver. Det vil fremgå, hvem der kan støtte lovsforslaget og ændringsforslagene, som har udgangspunkt i de drøftelser, vi havde ved førstebehandling her i salen, og jeg mener faktisk, at ændringsforslagene tilgodeser utrolig mange af de ønsker, der har været fremført af ordførerne.

Ole Vagn Christensen (S):

Af ministerens sidste svar kan jeg konstatere, at det ligger ministeren fjernt at opbygge en konfrontation, men ministeren må vel indrømme, at det kun kan forstås på den måde, når de to partier, som ministeren tager til indtægt, undsiger tingene.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg vil bare gentage, at jeg beklager, at det af folgebrevet til ændringsforslagene kunne se ud, som om sagen var klappet og klar. Det er ikke tilfældet, for der er på nuværende tidspunkt ikke indgået et forlig om landbrugsloven.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Kl. 13.20

Spm. nr. US 120

Erik Mortensen (S):

I Fiskeritidende kan man læse, at Fiskeribanken nu er klar til at udstede variabelt forrentede lån til fiskerne, men selvfølgelig kun nye lån, går jeg ud fra.

Situationen er den, at de højt forrentede lån, som er baseret på inkonvertible obligationer, stadig er en stor byrde for fiskerne. Bl.a. fra min side er der gjort forsøg på at få lavet en omlægningsordning for disse lån, men ministeren har hele tiden henvist til EU og det lovstridige i at lave noget sådant, fordi det vil blive betragtet som erhvervsstøtte.

Jeg vil gerne vide, om ministeren kan fremvise et konkret afslag fra Kommissionen. Jeg går ud fra, at ministeren har henvendt sig her for at få afklaret spørgsmålet, for hverken af svaret til

mig eller til fiskeriforeningen fremgår det, at det er et konkret afslag, vi har fået.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg tror, at hr. Erik Mortensen og jeg har den samme interesse i at finde nogle fornuftige løsninger til lettelse af de økonomiske problemer, fiskeriet står i lige nu på grund af svigtende kvoter og stigende priser. Jeg kan dog sige, måske som en lille opmuntring, at de seneste beregninger, vi har fået fra Fødevareøkonomisk Institut, viser, at der skulle være basis for en svag bedring af situationen i 2004 i forhold til 2003, og jeg håber selvfølgelig, det holder stik.

Med hensyn til Fiskeribanken og de muligheder, der bliver givet for lån, har vi – det har hr. Erik Mortensen bidraget til – ønsket at se på, om der var alternative lånemuligheder, så de lån, Fiskeribanken kan give, kunne blive moderniseret på samme måde, som vi kender fra realkreditinstitutterne, altså lån, hvor renten varierer efter det generelle renteniveau.

Det er rigtigt, at vi har haft lejlighed til at drøfte, hvordan situationen er, for så vidt angår de inkonvertible lån, og jeg tror også, vi har haft lejlighed til at oversende hr. Erik Mortensen et notat om, hvordan situationen har udviklet sig, siden de lån blev givet i sin tid. Der er den binding i dem, at de ikke kan omsættes til pari, men kun til en højere kurs, men grunden til, at de var interessante, var selvfølgelig, at de også på det tidspunkt, hvor de bliver udstedt, har en lavere rente end almindelige lån og derfor har været attraktive. Men der var jo ikke nogen, der bare lige kunne kigge i krystalkuglen og sige, at renteniveauet ville ændre sig så markant, som det har gjort de senere år.

Jeg har selvfølgelig spurgt, om der var mulighed for at lade staten opkøbe de lån, for det var jo det, der skulle til. Men vi har fået den besked, at det ville være i strid med statsstøttere reglerne, og derfor ville det ikke være muligt.

Erik Mortensen (S):

Situationen lige nu er, at erhvervet henviser til en tidligere refinansiering for landbruget på nøjagtig samme vilkår, og man har selvfølgelig svært ved at forstå, at der ikke kan gøres det samme her.

Så vidt jeg husker, var ministerens afslag faktisk primært baseret på de økonomiske omkostninger. Det er klart, at når staten skal indfri obligationer til en højere kurs, kommer der et kurs-

tab, og det er det, der i bund og grund er sagen. Spørgsmålet er, om det er manglende vilje til at få et konkret svar fra Kommissionen eller det rent faktisk er et spørgsmål om økonomi, når man ikke vil ofre de penge for at hjælpe fiskerne i deres aktuelle situation. Det er sådan set det spørgsmål, fiskerne selv stiller.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Det er da klart, at både de blokeringer, der har været i forbindelse med statsstøtteelementet, og den økonomiske belastning, et sådant opkøb af inkonvertible obligationer ville betyde for staten, spiller ind.

Jeg tror, vi har givet hr. Erik Mortensen en økonomisk oversigt over, hvad det vil koste. Så vidt jeg husker, ligger det vel i størrelsesordenen 150-200 mio. at købe op, og det er klart, at det har selvfølgelig været en medvirkende årsag til, at vi har overvejet, om der kunne være andre måder at hjælpe fiskeriet på i den aktuelle situation.

Hr. Erik Mortensen er fuldstændig klar over, at mellem de andre bolde, vi har i luften, er der nogle, som vi har anvendt tidligere, nemlig oplysnings- og oplægningsordninger, og vi diskuterer i øvrigt løbende med Danmarks Fiskeriforening, hvordan vi kan anvende pengene bedst muligt.

Kl. 13.25

Erik Mortensen (S):

Så er der sådan set kun tilbage at sige, at selv om fiskerne måtte have den fornemmelse, at der en forskelsbehandling mellem landbruget i sin tid og fiskeriet i dag, er situationerne ikke sammenlignelige. Det var måske en god idé at give det konkrete svar til fiskerne, for det var for mig at se en lånekonvertering på stort set de samme vilkår, man lavede for landbruget dengang.

Men tilbage står nok stadig, om det rent faktisk har været en helt konkret forespørgsel fra den danske regering til Kommissionen om, hvorvidt en sådan øvelse ville være i strid med reglerne. Ikke alting er nødvendigvis i strid med statsstøttere reglerne, og hvis der kommer en accept fra Kommissionen, er det selvfølgelig o.k., og det kunne da godt være, at der er forhold i sagen her, som gør, at man umiddelbart ville sige o.k., fordi Danmark ikke generer hverken andre erhverv eller andre lande i den sammenhæng.

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel): Nu har jeg ikke nogen fuldstændig klar erindring om den gældssaneringsmodel, der blev lavet for landbruget i sin tid. Det eneste, jeg har en rimelig klar erindring om, er, at hele diskussionen om statsstøtte er blevet strammet op gennem de seneste år, men jeg vil gerne gå i annalernerne og prøve at finde ud af, hvad vi gjorde dengang, og også prøve at se, om vi skulle have nogle notater liggende, som hr. Erik Mortensen kan have glæde af.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. US 121

Kristen Touborg (SF):

Der har i den senere tid været en større offentlig debat om danske fødevarer, der sendes til bl.a. Sverige, men bliver afvist på grund af et for stort salmonellatryk og bliver returneret til Danmark, hvorefter disse varer uden videre kan sælges til de danske forbrugere, uanset at de er faldet for salmonellakontrollen i f.eks. Sverige.

Jeg har forstået på ministeren, at ministeren har en vis forståelse for, at det er en uheldig og utilfredsstillende situation, og mit spørgsmål til ministeren er: Hvad har ministeren gjort, og hvad vil ministeren gøre for at komme ud af den situation, vi er i på nuværende tidspunkt?

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Jeg har den klare holdning, og det er i øvrigt også regeringens holdning, at selvfølgelig skal vi have en målsætning om, at forbrugerne skal beskyttes bedst muligt mod salmonella, og jeg forstår ganske glimrende, at den almindelige forbruger kan blive pikeret og forarget over, at man i realiteten kan købe noget i butikkerne, som er afvist i andre lande. Det satte straks Fødevareministeriet i gang med at undersøge, hvilke reelle muligheder vi har.

Jeg vil godt sige, at det jo ikke er første gang, sagen kommer op, og det husker hr. Kristen Touborg måske også. Den kommer op med jævne mellemrum, så vi får en diskussion om, hvad niveauet herhjemme skal være.

Som det første og også vigtigste punkt har jeg sat embedsværket i Fødevaredirektoratet i gang med at prøve at udarbejde en plan for, hvordan vi kan stramme vores salmonellahandlingsplan op. Det er klart, at det er det lange, seje træk, der

skal hjælpe med til, at vi på sigt generelt får nogle bedre fødevarer, både til hjemmemarkedet og til eksportmarkederne.

Så vil jeg godt sige, at hvis vi skal glæde os over noget, er situationen jo den i dag, at der aldrig har været så få mennesker i Danmark, der er blevet syge på grund af dårlige fødevarer, så de salmonellahandlingsplaner, som har kørt, og som kører i øjeblikket, virker altså. De er bare et af elementerne, men jeg er sikker på, at hr. Kristen Touborg vil spørge igen, så jeg kan få lejlighed til at skitsere nogle af de andre løsningsmodeller.

Kristen Touborg (SF):

Tak for svaret.

Jeg er enig i, at de danske salmonellahandlingsplaner har haft en absolut gavnlig virkning på salmonellaniveauet, men det ændrer jo ikke ved, at man – og det er jo også det, ministeren lægger op til – kunne stramme salmonellahandlingsplanen, så der bliver endnu færre syge i fremtiden, altså at den andel af dyrene, der har salmonella, bliver mindre.

Jeg vil godt bede ministeren om at svare på det, jeg også spurgte om, nemlig: Hvad vil ministeren gøre ved den omstændighed, at danske forbrugere kommer til at agere som en slags skraldespand for madvarer, der er afvist i andre lande?

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Det er fuldstændig rigtigt, at returvareproblematikken i sig selv er et helt særligt problem, som vi også har en interesse i at prøve at løse, for hvorfor skal vi have noget på det danske marked, som andre i virkeligheden afviser?

Kl. 13.30

Det kan se pudsigt ud, men da heller ikke jeg mener, det er i branchens interesse, at der har dannet sig den opfattelse i befolkningen, at vi er skraldespand for de af andre lande afviste danske fødevarer, som i øvrigt er kvalitetsvarer, har jeg her i eftermiddag et møde med erhvervene, hvor vi skal prøve at finde ud af, hvordan vi løser problemet.

Sagen er den, at rent lovgivningsmæssigt er der relativt snævre grænser for, hvad jeg kan gøre. Men man kan jo komme meget langt med dialog og samarbejde, og det er det, jeg vil prøve i eftermiddag, og så får jeg jo lejlighed til i et samråd at redegøre over for udvalget for, hvilket resultat vi måtte være kommet frem til.

Kristen Touborg (SF):

Jeg synes, det er udmærket, at ministeren tager kontakt med branchen for at finde nogle frivillige løsninger, men kunne ministeren åbne lidt mere for, hvad ministerens egen holdning til spørgsmålet er? Vil ministeren presse meget kraftigt på for at få lukket den model, vi har i øjeblikket, og som vi jo er enige med hinanden om er uheldig, fordi vi er nødt til at modtage de varer, der er kasseret i et andet land?

Fødevareministeren (Mariann Fischer Boel):

Nu kan hr. Kristen Touborg jo ikke være en flue på væggen i eftermiddag, men jeg er sikker på, at i så fald ville hr. Touborg få den klare opfattelse, at der vil blive lagt pres på organisationerne for at prøve at finde en løsningsmodel.

Jeg vil godt understrege, at vi har selvfølgelig et ønske og en målsætning om en nulløsning, men vi må bare være fuldstændig klar over, at hvis vi presser noget igennem, vil det i realiteten komme til at betyde, at vore slagterier vil flytte ud af landet, fordi de ikke kan levere det i dag, uanset hvor gerne de vil.

Hvis vi kommer i den situation, at vore slagterier flytter ud af landet, vil forbrugerne i realiteten blive taget som gidsler, for så vil vi ikke kunne stoppe importen fra andre lande, hvor salmonellaniveaue er væsentlig højere end i Danmark, og det ved hr. Kristen Touborg jo også godt. Men jeg er meget optaget af Forbrugerrådets modeller, og de vil indgå i de videre overvejelser.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Da der ikke er spørgsmål til undervisningsministeren, er spørgetimen afsluttet.

Der bliver en kort pause, inden vi går i gang med afstemningerne, idet de obligatoriske 7 minutter endnu ikke er gået.

Kl. 13.35

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 42 [afstemning]:**Forespørgsel til kulturministeren [om regeringens kulturpolitik].**

Af Ester Larsen (V) og Carina Christensen (KF). (Forespørgslen anmeldt 19/2 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 25/2 2004. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 23/4 2004. Forslag til vedtagelse nr. V 87 af Ester Larsen (V), Carina Christensen (KF) og Louise Frevert (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 88 af Mette Frederiksen (S), Ole Sohn (SF), Naser Khader (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Bodil Kornbek (KD)).

Tredje næstformand (Kaj Ikast):

Forhandlingen er afsluttet, og vi går derfor straks til afstemning.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 87 af Ester Larsen (V), Carina Christensen (KF) og Louise Frevert (DF) (*se side 9070*) vedtoges med 57 stemmer (V, DF og KF) mod 46 (S, SF, RV, EL og KD).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 88 af Mette Frederiksen (S), Ole Sohn (SF), Naser Khader (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Bodil Kornbek (KD) (*se side 9076*).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 52 [afstemning]:**Forespørgsel til kulturministeren [om det frivillige kulturelle område].**

Af Ole Sohn (SF) og Aage Frandsen (SF). (Forespørgslen anmeldt 13/4 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 16/4 2004. Første del af forespørgslen (forhandlingen) 23/4 2004. Forslag til vedtagelse nr. V 89 af Ole Sohn (SF), Ester Larsen (V), Jytte Wittrock (S), Louise Frevert (DF), Carina Christensen (KF), Naser Khader (RV), Keld Albrechtsen (EL) og Bodil Kornbek (KD)).